

Triumf ideologije Narodnega bloka.

Vprašanje združenja svobodomiselnih strank proti klerikalcem.
— Konflikt med HRSS in klerikalci. — Izolacija slov. klerikalcev.

— Beograd, 28. marca. (Izv.) Sročna seja narodne skupščine je po svojih sklepih in značaju vlezgodovskega pomena. V skupščini končno sprejeti predlogi so izšli v vseh političnih krogih najglobokejši vtis in največje simpatije. Vlado stališče, ki je bilo končno po dolgih posvetovanjih revidirano, je izzvalo povsod najpogostejše odobravanje. Previden in prevaren način zelo perečega vprašanja o potrditvi rediševskih mandatov je zadovoljil vse skupine. Znano je sedaj, da je svojčasno iz krogov opozicije bil forsiran predlog za razveljavitev mandatov vodstva HRSS.

Povsod vlada veliko zadovoljstvo. Treba je pristaviti, da radičevci ne morejo biti povsem zadovoljni. Vlada je še vedno zelo previdna in skeptična nasproti lojalnim izjavam HRSS. To dovolj jasno osvetljuje tudi motivacija k spreminjalnim predlogom, ki jo je podal poročevalec večine g. Milan Simonović. Ta izjava najbolj odločno odklanja vse intrige opozicijskega bloka proti Narodnemu bloku.

V ostalem mima opozicijski blok vseh nekakega poudarka, ker je ravno v vrstah opozicije nastal oster konflikt, ki so ga povzročili radičevci proti klerikalcem. Včerajšnji govor g. Pavla Radičja je vseboval tudi ostre napade proti hrvatski duhovščini, proti rimsko - katoliški duhovščini sploh, odklanjajoč vsako vmešavanje hrvatskih škofov in duhovščine v politične prilike hrvatskega naroda. Osta izjava je bila v prvi vrsti naprejana proti Hrvatski pučki stranki, ki je nekakša eksponirana slovenskih klerikalcev in ekspansivnega rimskega klerikalizma, toda se ne more med Hrvati močno zasidrali. Klerikalci so bili včeraj radi teh napadov zelo ogorčeni in takoj protestirali pri predsedstvu opozicijskega bloka.

Nastali konflikt med radičevci in klerikalci je globokejšega pomena, ker ogra-

žena celota opozicijskega bloka. Klerikalci so bili včeraj v skupščini zelo razjareni in dr. Korošec sam je večkrat dal duška svojemu nezadovoljstvu proti nastopu g. Pavla Radičja. Iz najpogostejših krogov opozicije je vsa domneva tudi informirana, da se bo težko ta konflikt popolnoma izravnal, začasnno se je le zabil. To izhaja tudi iz komunističnih, ki jih je objavil opozicijski blok, odnosno klerikalni tisk. Na pretek dr. Korošca, da je bila Hrvatska pučka stranka v govoru Pavla Radičja izčisto užaljena, je Ljuba Dovidović izdal izjavo Pavla Radičja, ki je indirektno daje zadoščenje dr. Koroševemu užaljenemu čutu, na drugi strani pa klerikalci to izjavo jemljejo oficijelno na znanje.

Vsa objektivna javnost splošno konstatira, da je v verifikacijski debati na celoti zmagal Narodni blok. Prepričanje prevladuje tudi, da so radičevci za del časa ovirani v nadaljevanju svoje pozitivne politike, da so včeraj radičevci doživeli strahovito katastrofo, pravi polom svoje politike in taktike. Nekateri radičevci to tudi javno in odkrito priznavajo, češ da so sedaj »premagani«. V skupščini predtana radičevska izjava lojalnosti pomenja samo priznanje sedanjega vladnega sistema.

Veseli klerikalcev, da je doživela politika samostojnih demokratov popoln poraz v skupščini, je kaj hinavsko in jezuitsko. Klerikalci sami to dobro vedo in čutiljo, da postajajo v skupščini od dneva do dneva vedno bolj osamljeni.

V parlamentu je opažati poleg tega tudi zdrav in vesel pojav. Svobodomiselnih strank se se začele medsebojno približavati. Te stranke uvidevajo nevarno politiko rimskega klerikalizma. Prvi korak v tem oziru so storili radičevci, ki so začeli obračati hrbet svojemu zavezniku dr. Korošcu.

Poglavje o nacionalizaciji

Se pred polomom Avstrije je »Narodni svet« v Ljubljani zbiral podatke o avstrijskih podjetjih, nahajajočih se v Sloveniji, ki so bila last tujcev. Po prevratu je naravnal »Narodni svet« nadaljni korak s tem, da je stavil ves ta material na razpolago naši mirovni delegaciji v Parizu. Takoj v početku mirovnih pogajanj je prevladalo mnenje, da se bo s tem premoženjem postopalo na isti način, kakor s premoženjem nemških državljanz, to je, da se ga bo končno likvidiralo v prid države, odnosno reparacijskega fonda. Zre di leta 1919, pa je mirovna konferenca v Parizu izjavila, da homo morali vrniti vse premoženje avstrijskih državljanz nov in da bo naša država odgovorna za eventualno škodo, povzročeno vsled sekvestra.

Tako smo se sredi leta 1919. nahajali v istem položaju kakor pred polomom: Skoro vsa industrija je bila v rokah Nemcev. Skozi dolgo stotletja so se Nemci s pomočjo avstrijske vlade in svojega kapitala vsidrali na vsa ona mesta, prikladna za izrabo prirodnih dobrin. Trbovlje, Jesenice, Ruše, Fala in slična podjetja so bila izključno last Nemcev. Slovenci so smeli opravljati le najnižje, slabo plačane posle.

Ker nas je pustila mirovna konferenca na cedilu, je bilo treba misliti na druga sredstva, kako bi prišli Slovenci vsaj deloma v posest industrijskih podjetij. Prišlo se je na srečno idejo, da mora namreč delovati državna administracija sporazumno s peščico domačega kapitala, kolikor ga je pa bilo v slovenskih rokah, v pravcu, da se pripravi Nemce do tega, da prodajo svoja podjetja, nahajajoča se v Sloveniji, ali pa da privolijo v participacijo slovenskega kapitala.

V tem pravcu se je šlo v drugi polovici l. 1919. na delo. Prišlo se je s takozvano »nacionalizacijo«. Že tekom pol leta so se pokazali obilni sadovi nacionalizacije. Cela vrsta večjih in manjših podjetij je prešla v slovenske roke, bodisi v celoti, bodisi deloma. A že začetkom l. 1920. se je pokazal odpor proti nacionalizaciji nemških podjetij, ne mogče od strani Nemcev, nego od strani — Slovencev. Kdor lista »Slovenec«, posebno v drugi polovici leta 1920, bo videl, da je nacionaliza-

cija žigosal kot mamonično akcijo, ki jo je treba z vsemi silami zatreti iz kapitalistično nepokvarjenega slovenskega naroda. Le pogledite si parolo, s katero so šli pri skupščinskih volitvah leta 1920. klerikalci in narodni socialisti v volilno borbo: »Dol s sekvestri, dol z nacionalizacijo! To je korupcija! Tako so kričali gospodje SLS in NSS. Tej brezglavi politični gonji so sledile posledice: Politični faktorji ter z njimi državna administracija so dvignili roke od nacionalizacije. Od takrat naprej je šlo s slovensko industrijo navzdol.

Se en faktor je igral pri nacionalizaciji, oziroma denacionalizaciji važno vlogo. To je Jadranska banka. Ravno gospodje okoli dr. Ravniharja so pripomogli, da je bančni avturist Kamenarović z nesrečno roko potegnil ta zavod v politično borbo ter ga končno uničil. Ta banka je v dobi nacionaliziranja spravila velik kompleks bivših nemških podjetij v domače roke. A gospod Kamenarović je skoro vsa nacionalizirana podjetja vrnil Nemcem. Vsa slovenska v gospodarskih vprašanjih informirana javnost pa ve, da je ravno gospoda, ki se danes zaganjajo v mladine ter jim predbacivajo denacionaliziranje, bili desna roka g. Kamenarovića ter da je ona soodgovorna za izgubljeno slovensko posest.

Nad nami se dviga tuji kapital po zaslugi SLS, NSS ter ostanka Kamenarovićeve klike.

Na vse grlo se vpije: »Mladini so krivi denacionaliziranja Trboveljske premogokopne družbe, Slavonske banke in Ljubljanske kreditne banke.« Mladini, ki nimajo niti ene delnice teh podjetij! Za vsakega gospodarsko mislečega človeka je jasno, da brez delnic je težko nacionalizirati in ravno tako težko denacionalizirati. Vključ tu temu, da mladini nimajo delnic teh podjetij, bodo skrbeli, da pride nacionalni karakter pri teh podjetjih vedno bolj do veljave. Ako se pa le smatralo, da je nacionaliziranje nekaj kratupnega — kakor se je smatralo pred petimi leti — potem pojde najbrže naše gospodarstvo rakovo pot. Tudi mi, nedelnarji, moramo nacionalni element v teh podjetjih podpirati in ne mu ob vsaki priliki polena pod noge metati, kakor se žalibog dan na dan dogaja.

stori, so ostali potegnili mrlja iz Ljubljane. Ta mučna procedura, trajajoča skoraj pol ure, je privabila na obe obrežji Ljubljane več tisoč oseb.

Mrtveca so po težkem naporu potegnili preko škarpe na suho. Je to zastaven moški, star približno 40 do 50 let, srednje obločen. V vodi je moral po mnenju policijskega zdravnika dr. Avramovića ležati že najmanj tri tedne, zakaj obraz je bil popolnoma zamazan in potopljen, tako da njegove identitete ni bilo mogoče ugotoviti. V osialem ni imel nikakih poškodb, ki bi kazale, da bi postal žrtev slučajne in je verjetno, da je izvršil samomor. Pri nemanu so našli v enem žepu denarnico s manjšo vsoto denarja, v drugem žepu ogledalo, v tretjem pa rdečo robc. Listin ni imel nikakih pri sebi. Truplo so nato naložili na »zeleni voz« in je odpeljal v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Sprva so smatrali, da je utopljenec identičen s hlapcem, ki je bil uslužben pri mornarju Zormanu na Starem trgu, vendar se to ne vjema s podatki, ki jih je navedla gospa Zormanova, zakaj hlapec je bil star že 72 let, dočim je utopljenec komaj 40 do 50 let.

NE KUPI!!

prej blaga za moško obleko, dokler si ne ogledaš specialno zalogo češkega in angleškega sukna na Miklošičevi cesti 4 v Ljubljani

Josip Ivančič.

Cene tovarniške. Na veliko. — Največja izbira. Na malo.

Jubilej zaslužnega industrijalca

Včeraj je proslavil v krogu svoje rodbine in številnih prijateljev svojo 50 letnico g. Fran Batelj, lastnik in ustanovitelj tovarne »Tribuna« v Ljubljani. G. Batelj je prvi Slovenec, ki je prišel izdelovati vozike, kolese in slične predmete ter se je s svojimi izdelki povzpnil na tako odlično višino, da lahko glede kvalitete in tudi v cenah uspešno konkurira inozemskim.

Skromen je bil početek njegovega delovanja. Kot mlad deček se je izučil v Gorici mehanike, nato je odšel v svet, v Nemčijo, Egipt, Ameriko itd., kjer se je izobrazil v svojem znanju. Vrnil se je v domovino in v Gorici odprl malo delavnico za popravila koles. S svojo solidnostjo si je kmalu pridobil zaupanje vseh Slovencev v Gorici, njegova obrt je cvetela, razširil je svoje podjetje in tik pred vojno je v Gorici ustanovil tovarno dvokoles. Kruta vojna je uničila ves njegov trud in skoraj brez vsakih sredstev je prišel v Ljubljano. Toda ni klonil. Znova se je lotil dela in zopet kratkega časa je njegovo podjetje tekot vrzelo. Še več! Razširil je svojo obrt in jo spremenil v malo industrijo, ustanovil je tovarno »Tribuna«.

G. Batelj pa ni samo spreten trgovec, marveč tudi odličan narodnjak, ki se je vedno boril za napredno stvar ter stal v vrstah onih, ki so se vedno navduševali za idejo ujedinjenja vseh Jugoslovenov. Je tudi pravi oče svojega delavstva, ki ga cenijo in spoštuje, kar je dokazala včerajšnja proslava njegovega jubileja. Delavci so krasili njegov dom ter mu dopoldne izročili v znak zahvale lepo darilo, krasen relief Njeg. Vel. kralja Aleksandra. Povodom svoje 50 letnice je priredil jubilej na svojem domu intimno slavo, ki so se ga udeležili številni njegovi prijatelji, zastopniki trgovine, obrti in industrije, zastopniki tiska in dr. Lulik, ki je jubileju sporočil čestitke v imenu gerenta mestne občine dr. Puce. Čestitki mu je tudi v imenu društva Soča. Sledila je na to vrsta napitnice in zdravic. Jubileju so čestitali k 50 letnici že zgoraj omenjeni zastopniki, dalje g. Kalin, predsednik Orjuna Krakovo-Trnovo, g. Ogrin v imenu kolesarske »Irlirje«, dalje trgovca g. Sterk, Pergant, v imenu delavstva delovodja g. Stembov. G. Batelj je bil vidno presenečen nad takimi dokazi udanosti in spoštovanja ter je vsem navzočim ginjen zahvaljeval. Slavlja se je udeležilo tudi »Šentjakobsko pevsko društvo«, ki je zapelo par lepih pesmi, tamburaški klub Orjuna Krakovo-Trnovo pa je skrbel za vsestransko zabavo. Omeniti moramo se le po dramatično igro, ki so jo priredile domače gospodične. Prireditev je spretno aranžirala gđa. Jerajeva, članica Šentjakobskega gledališkega odra. Bila je to lepa in animirana proslava, ki se je zaključila čele pozno v noči.

Podjetnemu trgovcu, navdušenemu narodnjaku, odličnemu somišljeniku ob njegovem jubileju iskreno čestitamo in mu ključemo: Še na mnoga leta!

Sokolstvo

— Kulturno delo Sokola v Štepanji vasi. Sokolsko društvo v Štepanji vasi marljivo in agilno deluje na vseh poljih. Predvsem posveča posebno pažnjo kulturni izobrazbi svojega članstva, kakor naraščajo in prosvetni odsek prireja vsako nedeljo predavanja ter razne dramske prireditve in to z velikim uspehom. Zadnjič smo poročali o gostovanju štepanjskega Sokola v Vačah na Litovju, kjer je poleg pestrega tolednega programa vprizoril tudi dve burki, ki sta želi obilo priznanja. Slično prireditev je imelo društvo 22. t. m. Vprizorila se je burka »Nebesna na zemlji«. Igra je silajno uspeša, vse vloge so bile vseh ali manj dobro razdeljene. Režijo je vodil br. Kosmač ter mu moramo v tem oziru le čestitati. Občinstvo, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, se je nasmelalo do solz ter je dajala duška svojemu zadovoljstvu s spontanim aplavzom. Igra se ponovi na cveto nedeljo. — Sokol v Štepanji vasi pa je s tem nastopom znova dokazal, da kljub vsem klevetam nasprotnikov krepko napreduje in da polagoma izpopolnjuje sokolska načela, t. j. plemenitev telesa in duha svojih članov. Le krepko na tej poti dalje! Zdravo!

— Sokol v Ljubljani priredi svojo vsakoletno javno toambo dne 13. septembra t. l., kar naj uvažujejo društva pri dolžanju svojega programa

— Sokol I. Zrebanje sreč za Tabor je za par mesecev prestavljeno. Uspeh vnovčenih sreč je doslej zelo skromen. Prosim vse prijatelje Sokolstva in Tabora, da pomagajo pri razpečevanju, da razprodamo vsaj polovico vse zaloge. Glavni dobiček znaša Din 30.000. — Javna telovadba Sokola I. se vrši na Taboru 7. junija.

— Sokolsko društvo na Jesenicah priredi dne 5. aprila ob 15. uri v svoji telovadnici na osnovni šoli na Jesenicah pod vodstvom kapelnika g. Ribole koncert s popolnoma novim izbranim sporedom. Prvi del programa svira godba na pihala, drugi del orkester. Zunanji gostje imajo ugodne umetniške vize. Program bo nudil obilo intelektualnih užtkov; zato pričakujemo obilne udeležbe.

— Sokolsko društvo Donja Kašela (kod Splita) osnovalo je knjižnico i čitavnicu za članstvo i opštinstvo. Ta čit. bitt. žariše nacionalne svesti i prosvetčivanja u ovom području; stoga najusrdnije umoljavamo vse vlasti, bratske ustanove i oduševljene rodoljube darivanjem poučnih, zabavnih i pozorišnih knjiga. Molimo cenj. uredništva svih novina, da u interesu narodnog prosvetčivanja izvole preštampati ovaj apel. — Starešina: Josip Metličić. — Predsednik prosv. odseka: Petrislav Matas.

Izpred sodišča.

PRIZIVNE OBRAVNAVE.

Ljubljana, 27. marca.

Za dekliško čast. Kmečki fant Jože Prebil iz Hudega vrha pri Rakeku je okrog pripovedoval, da je deklica Ivanka Hiti, ko je lansko leto v Konjskih Lokah nabirala gobe, nagovarjala nekega oženega moškega iz Knežje njive k spolnemu občevanju. Obrekovano deklet je vložilo tožbo, a toženi Prebil je bil pri okrajnem sodišču v Ložu vsled neke formalnosti oproščen. Pri prizivni razpravi pa je dobil en teden zapora. Obsojeni, ki je gotovo varen tihotapskih trikov, je naivno vprašal: »Koliko bi pa veljalo, da se odkupim?«

Dimnikarjevo odgovornost. Dimnikarski pomočnik Friderik Kerneč, sin istoimenskega mojstra v Ljubljani, je bil svojačasno obsojen na 200 Din globe, ker je po njegovi malomarnosti pred Božičem nastal v Tomažičevi hiši na Gosposvetski cesti požar, ki je povzročil smrti in škodo. Kerneč je bil obsojen na 200 Din globe, ker je po njegovem priznanju, da je o pomankljivosti pri dimnikarjih opozoril hišnega lastnika in svojega očeta, ni pa naznanil varnostni oblasti. Kot izvedenec na zaslišanju ni gerent Josip Turk je obtoženca v toliko razbremenil, da je bil oproščen.

Narobe nastavljaž kazne zanjke. Janez Narobe, mlinar iz Dragocene pri Smledniku, je star lovski tat. Nedavno ga je zalogil lovec barona Lazarinja v gozdu pri nastavljanju zanj divjačini. Obsojen je bil pri okrajnem sodišču v Kranju na en teden zapora, katero kazen je prizivno sodišče potrdilo.

Povožena gluhaonema deklica. Fr. Drašter je na Svečnico proti mostu v Borovnici tako naglo in neprevidno vozil, da je prišla pod voz 18letna gluhaonema Ivanka Pirnat, ki je dobila razne manjše poškodbe ter ji je bila obleka strgana. Drašter se je takoj javil orožnikom. Pri okrajnem sodišču na Vrhniki je bil obsojen na tri dni zapora in 600 Din odkodnine. Vzklikno sodišče mu je zaporno kazen izpremenilo, oziroma obnem znižalo na 100 Din globe.

Živlo avtonomija! Na znani politični shod SDS na Vrhniki dne 1. februaria t. l. je poslala SLS gardo svojih preizkušenih pretepačev, da napravijo revanžo za klerikalno polomijo v Unionu. Med tistimi, ki so na shodu razgrajali in divje tulili: Živlo avtonomija! je bil tudi čevljar Vidmar. Reditelj Iv. B. je razgrajaje mrlil, zato pa je dobil močan sunek v hrbet. Sunek mu je brezdvomno zadal Vidmar. Zato ga je B. udaril po glavi. Obsojen je bil na en dan zapora, katero kazen je prizivno sodišče potrdilo vključ pritožbi državnega pravdnika.

Moralno propadla mladina. Učenec Fr. Povč h, stanujoč pri svoji materi v mestni baraki pri klavnicah, je bil v tajni obravnavi po § 264 obsojen na 48 ur zapora.

V Ljubljani, dne 28. marca. Ponesrečeno izsiljevanje. 25 letni posestnikov sin Jernej Istenič iz Zelš pri Cerklju je obtožen, da je naložil na tujem svetlo nakoveno stello na voz in jo odjedal domov. Nadalje je skupno z nekim Sparenblekom pisal posestniku in lenemu trgovcu Ant. Svetu grozilo pismo, da ga ovidita, da je sekal v graščinskem gozdu neznamovano drevje, štore pa pokrival s mahom in listjem. Zahtevala sta 6000 Din. Ako jima to svoto izročijo, ostanejo prijatelji in Svet lahko še naprej seka. Svet je dokazal s pismenimi potrdili graščinskega oskrbnikstva, da je vedno vse les točno plačeval. Obtoženi se prav nerodno zagovarja, da sta hotela dobiti denar le kot dokaz, da se Svet čuti krivega očitanege dejanja, nakar bi bil izročila denar sodnji za ovdavo vred. Istenič je dobil za obe dejanji 4 mesece težke jebe.

Nedeljska zabava gorenjskih fantov. Janez Smukovec je obhajal odhod k vojakom s poplivanjem v gostilni v Boh. Bistrici. Da bo veselje popolno, se je kotil tovariša Jožeta Miakarja s nožem ter ga sunil v levo ramo. Ker sta se fanta poravnala za 2000 Din in je ranjeni Smukovec odpustil, ter prošil za milostno kaznovanje, mu je senat prisodil samo 6 tednov jebe.

— Hude obdolžitve. Z ozirom na poročilo »Slov. Naroda« št. 6 z dne 19. marca t. l.: Izpred sodišča: »Hude obdolžitve davčnega uradnika« prosim, da priobčite ta je popravek: Ni resnica, da je davčni nadupravitelj Fr. Kratec ovrgel moje trditve. Priznal je pač, da je prejel ob Marije Pirkovič, trgovke v Vel. Laščah, zastore, v vrednosti 300 K, otročje perilo, koce in razna živila. Razen poštnega receptisa o 100 K kot plačilo za zastore ni doprinesel še nadaljnjih dokazov v plačilu ostalih 200 K za zastore, potem pa o plačilu za otročje perilo itd. temveč predložil je

neke koledarje, v katerih je njegova žena vodila svoje gospodinske račune, dasiravno sem jaz imenovanega že meseca julija 1924 pustil po njegovem taktu obvestiti, da nameravam vložiti tozadevno ovadbo proti M. Pirkovič. Moje ovadbe proti M. Pirkovič izvirajo iz nekega kazenskega postopanja proti meni po § 104 srb. k. z. na podlagi katerega sem v tozadevnem ugovoru navedel, da imenovana ni verodostojna priča, ker ima taista poleg goljufije pri posvetu še dve drugi hudodelstvi na vesti, kateri bom pozneje ovadil. V tej kazenski zadevi sem bil oproščen, ker je sodišče prišlo do prepričanja, da sem do tistemu uradniku štelil njegovo pripomoč k izvršeni goljufiji v polni veri, da se je v resnici izvršila, kar bom tudi dokazal v predmetnem civilnopravnem in kazenskem postopanju, koje je v teku. Ker pa sodišče v Krateritvi zadevi ni ugodilo mojemu predlogu glede dobave dokazov o resničnosti mojih navedb, prijavil sem ničnost ter bom potrebno ukrenil, da se bude tudi v to zadevo posvetilo s primerno lučjo. — Z odličnim spoštovanjem Franc Tomažič, nadporočnik - računovodja v pokolu.

Politične vesti.

— Odprava francoskega poslanstva pri Vatikanu. Iz Pariza poročajo: Demokratska levica v senatu je sklenila glasovati za odpravo poslanstva pri Vatikanu in v tem vprašanju vladi votirati zaupnico. Senat šteje 318 članov, ker je v demokratski levici združenih 158 senatorjev, je s tem zagotovljeno, da bo senat z veliko večino sprejel vladni predlog glede odprave francoskega poslanstva pri Vatikanu. Ali se bo »Slovenec« še skliceval na Herriota kot prijatelja in zaščitnika klerikalno-radičevskega bloka, kakor je to delal za časa Davidovičeve vlade?

— Obsojen klevetni. Na tožbo finančnega ministra dr. Stojadinovića je sodišče v Beogradu obsodilo odgovornega urednika beogradskih »Novosti« Kosto Krajšumovića radi obrekovanja na dva meseca ječe. »Novosti« so ministra napadle in mu očitali vse mogoče nepoštenosti radi posojila, ki ga je naša država najela v Franciji v svrhu oborožitve. »Novosti« so tisti list, iz katerega črpa »Slovenec« vse napade na državne oblasti in neljube mu politike in državnike. Prav isti napadi, kakor v »Novosti«, so izšli tudi v »Slovenec«. Z obsodbo »Novosti« je obsojen tudi »Slovenec«!

Julijska krajina.

— Predavanje o jugoslovenski literaturi na Reki. V soboto je predaval v reški »Filharmonici« prof. Urbaniz-Urbani o jugoslovenski literaturi, zlasti se je bavil o tremi najboljšimi sodobnimi jugoslovenskimi pisatelji z B. Stankovićem, M. Rakićem in J. Dučićem. Profesor Urbaniz-Urbani je naglašal potrebo ožje kolaboracije med obema narodoma. Ne zadoščajo politični dogovori in trgovske pogodbe, marveč treba tudi kulturnega zblizanja, kakor ga je hotel Mazzini, napovedujoč, da bo bodočnost Italije ozko združena s slovenskimi narodi. Predavanje je bilo zelo lepo, kakor navadno zanimivo in stvarno predava prof. Urbaniz-Urbani, ki dobro pozna našo literaturo, ali zelo slabo je bilo obiskano. Kakor se vidi, je na Reki malo smisla za kulturno zblizanje med obema narodoma.

— Promocija. Na vsescušču v Gradcu je promoviral za doktorja prava g. Alojzij Gorjup iz Gorice.

— Za svete gaje na Goriškem, ki bodo nasajeni okoli bojišč, je nakazalo vojno ministrstvo podpore 10.000 lir. Z nasadi so pričeli na vrhu sv. Mihaela.

Turistika in sport.

— Kolesarske in motočklistične dirke priredi na velikončno nedeljo in ponedeljek SK Primorje kolesarska sekcija, na lastnem dirkališču na Dunajski cesti, s sledečim dnevnim redom: Nedelja: Častni krog, dirka novincev, dirka juniorjev, dirka seniorjev, damska dirka, vojaška dirka, glavna dirka, dirka v pari, dirka pom. motorjev, Handicapp, Tolažina. Ponedeljek: Otvoritvena dirka na najtežjih dirkah, združena s peštekomo, dirka v pari — navadna, dirka ciljev, zasledovalna dirka pomoznih motorjev, staletna dirka, tolažina dirka. Za te dirke so razpisane lepa darila, kolajne in diplome. Prijave sprejema do 10. aprila kolesarska sekcija SK Primorje, Ljubljana, Narodna kavarana.

— Prvenstvena tekma Irlirje: Primorje znači pri nas vsled splošno znane velike rivalitete med tema kluboma posebno privlačen sportni dogodek. Tudi jutrišnje srečanje teh ogorčenih rivalov obeta prineseti nepeto sportno borbo, saj se oba kluba intenzivno pripravljata na to srečanje: Primorje, da izbojuje časten rezultat, Irlirja, da doseže čim višjo zmago. Oba kluba sta sedaj v dobri formi, oba imata za seboj po eno težko mednarodno oz. prijateljsko tekmo in serijo domačih prvenstvenih tekem. Tekme so razdeljene sledeče: Ob 10. dopoldne igrajo juniorji (samo ob ugodnem vremenu), ob 14.30 prvenstveni moštvili in ob 16. uri I. moštvi (ob vsakem vremenu). Igra se na igrišču Irlirje.

— Teniš sekcija društva »Atena« nanažnja, da se vrši vpisovanje za letošnje sezono dne 2. in 3. aprila od pol 6. do 7. v ortopedičnem zavodu v Mladiki.

PREKLIC.

Podpisana preključem žaljivko, ki sen jo izrekla gosp. A. P., ter se zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnjih potov.

923 — Heda Zajc, Ljubljana

Utopljenec v Ljubljani.

Naval radovednega občinstva. — Utopljenec je neznan moški, star 40 do 50 let. — Identitete ni mogoče ugotoviti, ker je obraz razjedla voda.

Danes jutraj okoli 11. se je igrala za Ljubljano na Cankarjevem obrežju tik pred Rebekevo delavnico večja skupina otrok. Lučali so kamenje v vodo in pri tem je eden nenadoma opazil, da leži v kalni Ljubljani truplo nekega moškega, ki je bil obnjen z obrazom v vodo. Otroci so takoj obvestili v bližini se nahajajočega knjigoveza g. Jakopiča, ta pa telefoničnim potom policijsko stražnico. Na lice mesta je takol nato odšel dežurni uradnik dr.

Devescovi; prispel pa je tudi policijski zdravnik dr. Avramović. Ker policija ni imela na razpolago čolna in bi mrtveca tudi ne mogla drugače potegniti iz vode, je pozvala rešilni oddelke požarne brambe. Na Cankarjevo nabrežje je nato prispel velik avto z lestvami, na kar so lestve preko škarpe položili v Ljubljano, dva gasilca pa sta se lotila nehalnega posla, da odvleeta mrljico, ki je ležal nedaleč od škarpe. vrh okoli telesa. Čim je gasilec to

Kako se konča Matteottijev proces?

Rim, 25. marca.

Kakor mora iti fašistovski stranko Matteottijev proces. Kdaj le pride do razprave? Predsednikov brat Arnaldo Mussolini vprašuje v fašistovskem »Popolo d'Italia«, zakaj zasluske preiskovalna komisija senata toli-ko časa generala De Bona in kako to, da se vsa stvar ne pospeši, da bi prišla do svojega zaključka. Fašistovski voditelji žele, da bi se razprava skoro vršila, da bi bila zelo kratka in bi potekla tako, da bi fašizem iz nje črpal zase svojo moč. Definicija »fašistovskega zločina«, ki nosi po načelu, da namen posreduje sredstva, svoje opravičenje sam v sebi, se vedno bolj povdaja kot obramba proti sodnim šikanam.

Fašistovski veljak Regazzi v Monelli je bil pod obtožbo radi umora. Izdan je bil proti njemu ukaz za aretacijo ali Regazzi se je lahko cele mesece gibal po Bolonji, ne da bi se bil drznil kedo, spraviti ga v zapor. Taka-čas se je svobodno udeleževal sej provincijalnega sveta, katerim je prisostvoval tudi takratni justični minister Oviglio. Pri porotni razpravi je bil obtežen tako, da bi bila v normalnih časih sledila obsodba, toda porota ga je pod fašistovskim pritiskom oprstila obtožbe. Oprostitev je sledil javni komentar generalnega tajnika Farinaccija, v katerem vidimo že direktive za varno rešitev Matteottijevega procesa v fašistovskem smislu.

Farinacci se je pečal na dolgo z Matteottijevim procesom tudi pri proslavi šeste obletnice ustanovitve fašizma. Predno je pričel govoriti, mu je bila dostavljena brzojavka, ki z ognje-

nimi besedami žigosa Matteottijev delikt. Na to izvaja Farinacci, da služi Matteottijev dogodek spekulaciji za številne napade na fašizem. Proti Matteottijevemu deliktu postavlja najčiš-nejšega fašistovskega mučenika Casa-linija. Nasprotniki fašizma naj vedo, da se lahko spravi v proces enega ali dru-gega pristaša fašistovske stranke, to-da fašistovski revoluciji ni mogoče na-periti procesa, ker so krivi vsi fašisti. Naj vedo, da se ne more nesti faš-istovski revoluciji v dvoranah preture, tribunala ali pred poroto, ker za faši-ste je samo ena pravica: zgodovina, ki edina sodi vse, kar je storil fašizem za veličino svoje naloge.

Tako odmika Farinacci od Matte-ottijevga delikta fašizem, kateri po njegovi sodbi na svojem zgodovini-skem pohodu ni zagrešil nič takega, kar bi se dalo označiti za zločin in bi bilo kaznivno po navadnih pravnih poj-mih. Fašizem je nad sodnjami in pro-cesi, zato pa tudi v razpravi radi Mat-teottijevga delikta ne bo zadet.

Opozicija presoja Matteottijev proces fašistovskemu pojmovanju na-sprotno in se pripravljala na to, da iz-koristi v svoji prid izid razprave, glede katerega smo že danes na jasucm, kakšen bo. Ob razsodbi se uname hu-da polemika, ako je ne preprečijo za-plembe opozicijskih listov. Ni pa dvo-ma, da Matteottijev proces ne zadá fašizmu nikakega rušilnega udarca. Farinacci je rekel: »Danes smo osam-ljeni, to je res, ali močnejši nego pred dvema letoma. Po Matteottijevem de-liktu sta se fašizem in vlada ojačala.«

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.
Začetek ob 20. zvečer.
Sobota 28. marca ob 15. popoldne: Veroni-ka Desenjska. Dijaška predstava pri zn. tanh cenah. Izven.
Nedelja 29. marca ob 20. zvečer: Golgota. Izven.
Ponedeljek 30. marca: Misel. Red B.

Opera.
Začetek ob 20. zvečer.
Sobota 28. marca: Don Pasquale, premijera. Red F.
Nedelja 29. marca: ob 15. pop. Mignon, ljudska predstava pri znižanih cenah. Iz-ven.
Ponedeljek 30. marca: Zaprtó.

M. Z.
Misel
Drama v 5 slikah Leonida Andrejeva. — Prevedel Josip Vidmar.

Ali je vredno igrati Leonida Andreje-va? S stališča literarne umetnosti menda ne. Kaj drugega je, če si želi igralec učinko-vite vloge. Andrejeve igre se niso obdržale na nobenem odru. Pisatelj absolutni pe-simizem s perspektivo na popolno razle-ženje vsega v kaos brez zaključka, v pe-kiensko brezupno »fortvurštarstvo«, odbija vsakogar. Vrhu tega ne podaja v svojih dramah nobenih splošnoveljavnih tipov in resnic. Ni nobenega človeštvo obsegajočega pogleda v njih. So le čisto edinstveni patološki slučaj, ki nimajo nobene vez s čutenjem in umovanjem človeka kot čisto gotovega, po svojem bistvu tako in tako ograničenega bitja. Že pri »Jekaterini Iva-novni«, ki nam jo je igrala g. Germanova s svojo trupo, smo to opazili, in predstava »Misel« je mogla ta čut samo poglobiti. Če odračunamo spretno vodstvo prizorov, ni-

ma z umetnostjo sploh ničesar opraviti, ker nam v ničemer ne zrcali življenja. Taki »slučaji« bi spadali na konec medicinske knjige, psihopatije, kjer se v ilustracijsko vede včasih opisujejo posebno značilni ali pa nenavadni konkretni primeri. A kaj naj to gradivo pomeni za umetnost?

Morda je bil Andrejev sam psihopat, ki ga je fantazija mučila s prisilnimi slika-mi grdebe in obupnosti?

Tudi Dostojevskij je bil psihopat, toda obenem genij in največje srce 19. stoletja. Andrejev pa je samo talent in popolnoma brez srca; zato tudi gluh za utripanje dru-gih src. Sveta in ljudi vidi čisto enostran-sko in pobera še iz tega le najboljesteje. Tema mu je samonamen in ne protitež svetlobi.

Naslov drame »Misel« je netočen. Vzbuja domnevo, da gre za neko misel. Gre pa za prepričanje zdravnika Antona Ignatijca Kerženceva, da je največja sila sveta, njegov Bog, moč razgaljanja in njegovih lastnih, ostrih zaključkov. Gre še za raznotero, za moč inteligence, moč te-meljite izobrazbe, za moč človeške volje, za vse to v skupni sposobnosti, vladati človeštvo in delati ž njim po volji posam-nika. Ta posamnik je samemu sebi Keržen-cev.

Hoče pa za svoje prepričanje eksperi-mentalnega dokaza. Saj je pozitiven znan-sstvenik, ki dela z ljudmi in živalmi vse mogoče duševne poskuse.

Ta volja po eksperimentu spominja na Razkolnikova, ki je želel ubiti staro zastav-ljalko samo, da se prepriča o svoji napa, leonski zmognosti, spraviš s pota vse in vsakogar, ki mu je na poti pri njegovih načrtih, in se radi tega niti najmanj kesati. Toda Dostojevskij je hotel pokazati le zlo-činsko pogrešnost takih nazorov, ki jih je med ruskimi eksaltiranci morda včasih si-ljal v debatah pri čaju. Ne v »napoleons-tvu«, ampak v ponižnosti in ljubezni leži najvišja človekova sila. In tako je Razkol-

nikov, komaj da je moril, že blamiran. Naj-prvo ga prime samo strah pred posledica-mi, da bo moral pod smrtno kazen. Posta-ne čisto majhen, trese se pred državnim pravdnikom, silno trpi. Polagoma se tudi rodi tudi prepričanje krivde in da je tudi samemu sebi dolžan pokoriti se. Sam se ovadi in gre v sibirski katorgo, kjer se mu duša docela razčišči. Dostojevskij je »Razkolnikova« še dopolnil z »Idijotom«, ki pozitivno oznanja pisateljev evangelij.

Nič o tem pri Keržencevu. Ubije pri-jatelja vpiro njegove žene. Tej pa je že preje razložil načrt katerega »poskusa« tako-le: Če znam izvršno simulirati blazin-st in ubijem vašega moža, potem se dva me-seca »blaznima« in me nato izpusje kot ozdravljene — kdo mi kaj more? Jaz sem pa le dosegel s silo svoje »misli« to, kar sem hotel in se natihoma rogam človeš-tvu, tej bedasti živalski čredi. Seveda pri-stavi na preplašenost Tatjana Nikolajevna, da je to le razmišljanje, znanstvena de-bata, oziroma šala.

Vendar se začneja gospa, žena pisatelja Savelova, Kerženceva bati; drugi so tudi mnenja, da že izdavnica ni več normalna. In to se zdi tudi nam že od početka. Igra pa pri njem podzavestno vlogo še druga, ne-lepa, a prav človeška stvar. Nekoč je bil to ženo saubil, pa ga ni marala. Ljubi jo še sedaj in zato svolega prijatelja Savelova pravzaprav iz dna duše sovraži in je tem ljubosumnejši, ker živila Savelova v na-srečnejšem zakonu že vseh 6 let od poroke.

Ta odklonjena ljubezen ga tako boli, da je postal popoln čudak. Živi sam, občuje malo, samo znanstveno dela z vso vmeno, je razdražljiv megaloman. Duševna pote-za, ki jo večkrat nahajamo pri onih, kateri so zbog kakke bridke izkušnje zamrzili člo-veka in se mu odtegujejo, je tudi, da pre-nešo vso svojo potrebo do ljubezni na ka-ko žival. Češ, boljša je od ljudi. Keržen-cev ljubi orangutana, ki ga ima. Igra pri-čenja s tem, da sedi Keržencev z znancom ob vohu alkohena, kjer se uboga opica bori s smrtjo. In filozofira v svoji bolesti nekoliko čudno, nekoliko pa neumno o tem, zakaj vsaka opica v naših krajih kmalu umrje in vedno v očeh z neskončnim hre-penjem po svoji tropični domovini.

Ljubezen do živali, zlasti do onih, ki nam lo znajo zavestno vračati, je za vsa-kogar, ki ni surovina, povsem naravna stvar. Pri Keržencevu pa gre za bolesto-lno ljubezen ljudomrznika. Za umrlim orangu-tanom žaluje kakor za človekom.

Ta psihopat res ubije Savelova, vpiro žene in nekega pisatelja. Vtaknejo ga v blazinico. In zadnji akt igra v celici. Keržencev ima mizo in svoje knjige notri, da lahko piše. Spati ne more. Moti ga nočno tuljenje sosednega blazinika. Najbolj pa dvom, ali je bil tedaj, ko je ubil res pri zdravni pameti ali je samo »eksperimenti-ral«, ali pa je bil že tedaj blazen. Da je zdi blazen, o tem sam nič ne dvomi. Ni nič čudnega, če inteligentni blaznik obdrži še toliko samokritike, da se zaveda last-ne blaznosti. To je dostikrat tako. Keržen-cev išče uthe pri streljanci, čisto prepro-stem delu, ki ne zna ne brati ne pisati. Ona ga tolaži, kakor tolaži vse norce v za-vodu, versko milo, potrepeljivo, vsakod-otroka. In dolgočasna po svoji kakorj nalogi. Toda ne razume Kerženceva in on se radi tega šele bolj razburja.

Edini človek, ki se mu malo zdi, kako utegne stvar biti, je zdravnik zavoda. Ta mu pravi: V katero naj bi vas poslali za 15 ali 20 let, pa bi bilo vaše blaznosti kmalu konec. Vendar je tudi tukaj dvomil o tem, da bi zdravnik smatral kolego Kerženceva za zdravega. Menda mu hoče na ta rafiniran način le izbiti iz glave prepri-čanje, da je blazen. Ali pa misli na to, da se ljudi s fiksnimi idejami da »dresirati«, t. j. da se jih z gotovim strahovanjem da prisiliti do vsaj na vnanje razumnega rav-nanja. Potuhnejo se, da ne trpe nepravil.

Končno obide Kerženceva še vdova umorjenega Savelova. Tukaj postaja skozi to sicer čisto neruško dramo nekaj ruske duše. Vdova je prišla — prosit odpušča-nja. Češ, le moje zametavanje vaše res-nične ljubezni vas je dovedlo do tega; jaz sem kriva. Dejanje sem vam odpustila, od-pustite še vi meni. Kerženceva pa popa-da razburjenje, ker čuti, da se bo zdejše odločil vprašanje, ki ga edino muči: Ali je postal blazen, ker je moril, ali pa je moril, ker je že bil blazen. Če kdo, ga bo ta žena prav presodila. A ona ga tudi ne razume. V mnenju, da ga posebno potola-ži, mu zatrjuje da je zdaj čisto ovduđen, a da je bil ob umoru pač blazen. Saj dru-gače bi kaj takega storil ne bil.

Savelov se je oklepa, tresoč se govori vanjo, je skuša spraviti do pravega pojmo-vanja njegovega vprašanja, postane skoro nasilen. Tedaj jo loči paznik, ki je ves čas stal v celici; z g. spozna zbežita venka. Vra-ta se zaklenejo. Keržencev obupno po njih razbija; naposled se zgredi v zavesti, da je izgubljen vse in ne dobi nikdar odgo-vora, ki bi mu potrdil resničnost teorije o božanski moči »misli«, oz. da je moril duš-evno zdrav, le ker je hotel s tem sebi do-kazati pravilnost svoje teorije. Ostane samo zaprt norec, za katerega dedukcije se živ krst ne briga več. Tudi mi ne vemo, kako je bilo s Keržencevim v resnici.

Kaj je vse to? Čemu? Kaj nam je An-drejev povedal z vso idejo, ki je pač filo-zofsko-teoretsko morda vredna ugotbanja? Takole v družbi intelektualcev, ki sede pri čaju ali čaji vina ter se zabavajo s »pro-blemi«. A kje je ostala le trohica eno duš-evne obogatitve, ki nam jo nula vsaka umetnina, ker bi sicer umetnina ne bila? Skrbnišek letos ni ravno imel več-jih vlog. Tu je našel veliko vlogo, s kate-ro je učinkoval že v Mariboru. Tudi pri nas dosega z njo lep iglarski uspeh. Keržencev je minuciozno preštudiral in ga zna stopnjevati z vsem onim, skoro znanstve-nim verizmom, ki ga igra hoče, a ga ne ljubimo v nobeni umetnosti več, ker je pravzaprav sama vnanost, fotografiranje kakih konkretnih modelov. »Amerikanizem«. Skrbnišek se tudi resno in zavestno trudi premazati neke prirojene težave svojeza

govora in želim inteligentnemu ter železno-marijvemu igralcu tudi v tem pogledu sko-rajšnje popolne zmage.

Rogoz igra živčno izmučenega pisa-telja Savelova izvršno. Nadarjeni naš umetnik je to vlogo pač prav osebno čutil kot duševne delavec, ki mora sam prena-penjati svoje sile pri našem gledališču. In vsakdo, ki dela duševno, pozna vsaj včasih tako stanje. Nekaj bi človek rad, le nemi-ren; toda česarkoli se poloti, ali karkoli mu kdo svetuje — vse mu je zopno v ti-stem hipu, ko bi jo hotel započeti. Pojdem v kavarno — ah feji! Ali na sprehod, v gledališče, ali bom kaj čital — ne morem! In vendar večen nemir in volja, se s čem pečati. Kakor pri pokvarjenem žledocu, ko imaš naenkrat silno željo po raznih jedeh. Pa če hočeš katerokoli zaželjenja vzeti v usta, le ne maraš več.

Zelo simpatična je Rogozova kot Savelova žena. Predvsem dobra, ljubeča.

In tudi prav dobro izgleda s svojo zlato-laso »Bubi«-glavo. —

Juvanova ne more najti za tako boguvdane simplicitas, kakor naj bo ta bo-lniška streljanka, pravega tona in čutenja. Tukaj se je režiser zmotil, ker je napačno zasedel. Kdor izvršno igra Muska'ko v »Lil'omu« in vdovo Rošlinko, ne more biti obenem za diametralno drugačne značaje. Za dravn'ka bi tudi bil morda vzeti dru-gega moža, gotovo ne začetnika ki še zelo naučeno in diletantsko govori in se lesene giblje. Vloga ni dolga, toda važna. Dobro nemo šaržo je ustvaril Oslipovič z bla-zniškim paznikom, omejenim butcem raznih mišic. — Druge vloge so simpatično razde-ljene med Kralja, Jana, Vido, Ce-sarja in Medvedovo.

Ta mučitelina igra traja nad tri ure igralsko je težka, pripravljena dobro (re-žiser Skrbnišek) — a zakaj ne raje ka-drugega?

NOVE IZKOPNINE PRI PIRAMIDAH V EGIPTU. Slika nam kaže dve mumiji, ki so ju našli med drugimi dragocennimi izkopninami v Egiptu. Na levi je mumija sina kralja Seneferusa Ra-Hotepa, na desni pa njegove soproge Nefert.

— M. Z. »Othello« na praznik 25. t. m. je bil izvršen. Gledišče pa, izredno slabo obiskano. Praznik in mil pomladanski dan, ki je vabil na izlete. Lev ar je svojega Othella od lani nekoliko predekal. Igral je moža, ki mu je Desdemona tako sveta in visoka, da dolgo časa klevet niti ne razu-mo, nego se mu zde skoro zabavne ali vsaj preneumne. Ko pa ga je Jago toliko prepa-riral, da se njegova svetla, čista, a prepo-sta duša verjetnosti svetle ne zna več od-tegovati, nastane v njem makomu popo-len prelom. Iz onega ekstreme pade v dru-gega. Tedaj je že tudi sklenil, da napravi krvav konec. Dokazov ne išče več toliko, da bi verjel, nego da more to, o čemur je že popolnoma prepričan, tudi pred drugimi opravičiti, če pride do dejanja. Ta psiho-logija jednostavnega možkega značaja ima mnogo zase. Vendar se je pri predstavi pokazalo, da se je ne da izvesti eksaktno in prelom položiti na eno gotovo mesto, ki leži morda začetkom zadnje tretjine tragedije. Pesnik sam je to preprečil, ker polava že takoj po prvih Jagovih posku-sih Othellu v usta razne trpkosti in grozilne izreke, tudi napram Desdemoni, da ni la-hko priti okoli njih in igrati še dalje člo-veka, ki ženi zavra in je pravzaprav v mi-slih prosti odpuščanja, da je ta hip preje poslušal o njej grde stari in o njih mož-nosti celo resno razmišljal. Če bi hoteli videti Othello popolnoma v slogu, ki si ga je Lev ar zamislil in ki je res prav prer-jen, bi morali več mest dramaturgično pre-delati in nadomestiti z dramatičnimi izreki. Saj take prevredbe starih dram danes niso več osamljene. Nisem na rekel, da naj bi se to zgodilo. Dobili bi sicer za naše ču-tenje okusnejšega, višjega Othella, toda ne več popolnoma v Shakespearjevem du-hu. Lev ar je bil v ostalem briljanten: po-sebno krasen je bil njegov začetni zago-vor pred senatom in Desdemoninim oče-tom. Proti koncu igre je postal malo utr-jen, kar se je poznalo na včasih manjši razločnosti govora. — Zelo učinkovit Jago je bil Rogoz, ki je vlogo od lani prejel poglubil in ti dal mnogo več barve. Trdi Rogoz je misleč igralec, ki se i v isti vlogi še vedno izpopolnjuje, kakor smo vidli že na njegovem letošnjem Hamletu. Le preveč je izrabljen in zato mu je treba pri velikih stvareh, kakor Shakespearjevi zna-čaji, duša in miru, da more pokazati vi-šek onega, kar premore. Ne smemo poza-biti, da je na Rogozovi osebi par let visela skoro možnost obojotovanja našega dra-mskega ansambla. Nikdar mu tega ne sme-mo pozabiti! — Šaričeve Desdemona je tako ljubeča, da bi bilo odveč dodajati prejšnjim poročilom novih besed. Pohnla se je pa v zadnji prizori, v katerem je njena groza pred smrtjo bila bolj v srce segajoča, nego včasih. Konec je deloma skrajšan in izpuščen tudi prizor napada na Cassija. Oboje je dobro. Odnadno je tudi, da se navidezno že docela zadavljena Des-demona še enkrat oglasi, kar se mi je ve-dno zdelo nemogoče. Ostala je pa druga medicinska nemožnost: Da si je Othello strumno prerezal vrat, a vendar še eno ži-vil. Ali naj se zabode v prsi, ali pa naj s prerezanim vratom umolkne. — Tudi vse drugo gralstvo je storilo največ, kar je moglo, in zaokrožena predstava je žela mnogo priznanja, zlasti trije protagonisti in med njimi posebej seveda še Othello. Vnanja režija v zadnjem aktu (spalnica) je brezbrljiva. Obesili so nad Desdemo-nino posteljo lepo stekleno anepulo, v ka-teri so je brez sramu divje bleščala in

nas slepila močna električna žarnica. Zaka-j, ni režiser pristavil še močno mizico, nanjo pa telefon (interurban, da se lahko Benet-ke kličejo), ali pa še raje slušala za radio. Pravzaprav bi v tako svetilko ne spadala niti maskirana žarnica, nego resnična sve-ča, kakor se je ne boje na večjih glediščih. Nevarnosti ni pri tem nobene. Svetilka pa bi morala viseti bolj v ospredju, ne nad posteljo Desdemone, ker od tamkaj gredo sence tako, da nismo videli ne Othellovega, ne Desdemoninega lica. Nevidnost minika pa oškoduje tudi razumnost besede.

— Slovensko marionetno gledališče »Atena« v Mladki. V nedeljo 29. t. m. se vprizori poslednji v tej sezoni »Doktor Faust«, lutkovna igra v petih dejanjih, s predigro, prirejena po čeških in nemških lutkovnih igrah iz 18. stoletja. »Dr. Faust« ni samo ena najlepših in najprijetnejših lutko-vih iger, ki je stalno na repertoarju vseh marionetnih pozornici, temveč tudi pri nas je izmed vseh letošnjih iger najbolj uspe-la. Posebej pa še opozarjamo občinstvo, da je ta vprizoritev obenem zaključna predstava, s katero se konča letošnja sezona. — Pred-prodaja ostopne od 10. do 12. dopoldne v Mladki. Začetek prve predstave ob pol 2 popoldne, druge pa ob pol 6. zvečer.

— Koncert Strozzi - Pešič v Pragi. Pr-vi koncert Marije Strozzi in B. Pešiča je bil za muzikalno naobrazeno in razvijeno Prago majhno presenečenje. Pozornost praških glasbenih krogov je zbudil zlasti mla-di hrvatski skladatelj Grgošević. O tem koncertu poroča v »Lidovih Novinah« odlični glasbeni kritik B. Vonačka tako-le: »Jugoslovenska pevka Maja Strozzi je nas seznanila s svojim mladim rojakom Gr-goševićem, ki je nas presenetil z originalno-žestjo izražanja, polnega zrelosti in uravnote-ženosti v slogu. Grgošević stoji sicer na skrajnem krilu današnje moderne glasbe, vendar pa ne more zatajiti svojega resnega tvorca. Ne potaplja se v eksotičnosti doma-čega folklorja in se tudi ne oddaljuje od duha narodne muzike. Avtor je zbudil toliko zanimanja, da bi bilo treba seznaniti naše glasbene kroge tudi z drugimi nje-govimi deli. Poleg pesmi hrvatskih skladate-ljev so vplivale manjše pesmi Stravinskogo s svojimi detinskimi teksti in razmeroma siromašno melodijsko invencijo. Gospa Strozzi je dokazala, da ima glas. »Ven-kov« piše: »Zlatko Grgošević in Igor Stravinskij si stojita zelo blizu. Očividno je, da je Stravinskij vsaj formalno inspiriral Gr-goševića. Oba komponista imata dobre nar-tekste, vendar je pa Grgošević s svojo in-venicijo sočnejši in manj šematičen nego Stravinskij. Stalno se čuti, da stoji trdno na živih narodnih tleh, kar se pri internaci-onalnem Stravinskim pogreša. V svojih kompozicijah dodaja Grgošević narodnemu tekstu gotovo ornamentalnost, ki je zdaj bolj, zdaj manj vezana, tu in tam primitiv-na, včasih zopet modernistična. Neprimor-no večjo samostojnost kaže Grgošević s svojo melodijsko invencijo in zdi se, da je on jugoslovenski talent, ki mnogo obeta, dasi išče še samega sebe. Za interpretacijo vseh teh pesmi ima ga. Maja de Strozzi-Pešič ton, ki se dobro prilagodi, elastičen parladno in smiselno vsako pesem, ne da bi ga obtežila s pretiranim patosom. B. Be-čič je dober spremljevalec.

— Razstava francoske grafike XIX. sto-letja bo odprta v nedeljo 29. t. m. ob 11. v Jakopičevem paviljonu v Tivoliju.

Starca

»Kh... kh... kh...«
Vselej je tako pokajševala, predno je kaj spregovorila. Kakor bi se bala z be-se do na dan. Njen mož pa, ki je poznal vse to, se je vsakokrat nemirno zganil ob nje-nem kašlju...
»Kdaj tebe mine kašelj, to bi rad vedel!«
»O Jezus, kašlja, huj!«
»Ali že zopet vzdihuješ? Čemu to? Kaj ti huj?«
»Da smo morali to doživeti!... Da ni-smo prej umrli!...«
»Človek ne more umreti, kadar bi hotel!«
»Vem da ne! To je jasno! Tisti, ki bi lahko in radi živeli, morajo umreti; oni, ki mislijo za nič na svetu, živimo!«
»Močim in ne tarnaj!«
»Ali ne molčim zadosti? Ali ne premol-čim po cele popoldneve? Kadar mi je pa le prehuho!...«
»Hudo... hudo! Marsikomu je danda-nes hudo!...«
»Uh, kako je mraz!«
»Peč je gorka, stisni se še bolj k nji!«
»Peč je gorka, da, da! Ali on, tam zu-naj, v tistem snegu, v tistih zorah... noč in dan... O Bog, prav senkaj čutim tisti mraz!...«
»Ti si kakor vrtoglava ovca! Misli se ti sučejo vedno okoli ene stvari... Po-zabi!«
»O ko bi mogla! Ali ni mi dano! Res, kakor vrtoglava ovca sem!... Sanjam se sanjala... oh, to so bile grozne sanje!...«
»Pusti vanje! Sanje ne pomnijo nič!«
»Glava vsa krvava — vstran od trupa... Usta da so se odpirala in klicala:

»Matl, matl!« Se daj sem vsa trda od gro-zel...
»Ali ti nisem rekel, da molči!«
»Pa bom molčala, no, zopet... O, saj že molčim!...«
»Zastran mene lahko tudi govoriš, to-da govori kaj drugega!«
»O kako si čuden! O čem naj govori-mo, če ne o njem? Kjer imamo dva, tri, je vendar malo drugače! A kaj bo pri nas, ki je en sam, če se kaj zgodi! Zruši se vse, kakor če izpodbiš kejster izpod zida...«
»Pa naj se zruši! Če je določeno tako, kaj hočeš?...«
»Oh, kako govoriš? Ne izivaj Boga! Kako moreš biti vendar tak? Jaz trpim, ti pa, kakor bi ti bilo vseeno...«
»Ti trpiš, jaz pa — hahaha... To je res dobro!... Toda dovolj! Ne muči me dalje!...«
»Tolažbe iščem!...«
»Tolažbe iščeš? In kdo naj ti jo da? Mar jaz? Povej, od kod naj jo vzamem?«
»Kako besedo vsaj bi rekel, ki...«
»Besedo? Kaj je beseda? Čemu ti bo?«
»Iz kamna si, iz železa!«
»Da, iz železa, iz jekla moramo biti dan-es!«
»In srce?... Ne, ti ga nimaš!«
»Ne, nimam ga! Ne smem ga imeti. Jeklo, jeklo, vse samo jeklo!...«
Položil je desnico na srčno stran in se sklonil po konicu. Vzdaval se je za hip, ka-kor bi hotel pokazati, kako je močan, a bliskoma se je zgubil nazaj na klop, s klop pa je zdrknul na tla...
In ni se dvignil več. Tisto jekleno sr-ce, premagano od zatajevanja boli, je ne-halo utripati...
Dr. Fran Zbanič.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 28. marca 1925.

Klerikalci in vestfalski Slovenci

Znano je, da živi v Nemčiji na Vestfalskem več tisoč slovenskih delavcev, po večini rudarjev, ki so v nevarnosti, da se potujejo in potopijo v nemškem morju.

Za te slovenske rojake so se že pred vojno jeli zanimati naši klerikalci, ne morda zato, da jih ohranijo slovenske mu narodu, marveč zgolj zato, da jih obdržijo v katoliški veri, ker je bila nevarnost, da se v tujini protestantizirajo.

To zanimanje za naše rojake v Nemčiji pa je trajalo samo tako dolgo, dokler se ni nekaj nemških duhovnikov toliko naučilo slovensčine, da so lahko med vestfalskimi Slovenci opravljali duhovno pastirsko službo. Tem duhovnikom so nato prepustili klerikalci vso skrb za duhovni blagor naših izseljencev.

Toda naši rojaki niso bili zadovoljni z varuštvo, ki so si ga prisvojili nad njimi z dovoljenjem slovenskih klerikalcev nemški duhovniki. Jeli so se organizirati v narodnih in naprednih društvi. Narodni pokret je med njimi lepo napredoval, dasi ga ni nihče podpiral iz domovine. Tako je bilo v zadnjih letih osnovanih 26 narodnih društev, ki so se združila v zvezo in si ustanovila tudi skupno podporno in pogrebno blagajno.

Dokler je bila ta narodna organizacija slaba in neznatna, se klerikalci niso mnogo brigali zanjo, kvečjemu da so ji skušali škodovati s spletkami in z zahrbtnimi napadi. Ko pa se je ta narodna in napredna organizacija tako močno razvila, da je Zveza narodnih društev postala najmočnejši faktor v življenju vestfalskih Slovencev, so klerikalci naenkrat zopet odkrili svoje toplo srce za vestfalske Slovence ter poslali k njim znanega »duhovnega svetnika« Janeza Kalana v posebni misiji, da spravi vse vestfalske rojake zopet pod komando krive palice in v stara klerikalna avstrijska društva.

Mož je prinesel precej denarja sabo in deli podpore — toda samo klerikalnim društvom in klerikalnim posameznikom. Ako bi bil to klerikalni denar, bi bilo to vse v redu, in nihče bi ne ugovarjal, ako bi ga razdeljeval po svojem okusu in po svojem prevdanku.

Toda stvar je drugačna. Pravijo namreč, da je gmotna sredstva dala na razpolago neka obrambna organizacija in da je prispevala tudi vlada. Ako je to res, in nimamo vzroka o tem dvomiti, potem je pač drznost prve vrste, ako se s tem denarjem podpirajo izključno klerikalna, *notorično avstrijska* društva in samo klerikalni somišljeniki.

S temi novci pa izdaja Janez Kalan tudi list »Naš Zvon«, ki ga proglašajo za »glasilo Slovencev na Nemškem, obenem za glasilo vseh Slovencev na tujem!«

V kakšnem duhu je urejevan ta list, dokazuje dejstvo, da priobčuje v prvi številki v skrajno žaljivem tonu pisano potvorbno pismo trboveljskih in zagorskih rudarjev na ministra dr. Zverjavo, da se zgraža radi ustanovitve gotovih klerikalnih listov in izraža svoj dvom, da bi bila jugoslovenska vlada v resnici dobila pri skupščinskih volitvah večino itd.

Iz tega je razvidno, da je »Naš Zvon« vreden bratec »Domoljuba«, katerega je morala vlada ustaviti radi njegove protidržavne pisave.

In takšen list se vzdržuje s podporo narodno-obrambne organizacije, ki črpa svoje dohodke večinoma iz prispevkov narodno-mislečih ljudi, pa tudi iz vladnega vrelca!

Protestiramo z vso odločnostjo, da bi se za taka reptilska glasila trošil narodni denar, denar, ki je namenjen v narodno-obrambne vrhne!

Imenovanje novega policijskega ravnatelja v Ljubljani. Iz dobro informiranih uradniških krogov prihaja vest, da je predlagan dosedanjemu policijski svetnik dr. Mlekuz za policijskega ravnatelja v Ljubljani. Ta vest zbudi v ljubljanskih narodnih in naprednih krogih nedvomno splošno presenečenje. Klerikalci se na vse načine trudijo, da bi na to vodilno in odgovorno mesto spravili zopet svojega zapnika. Dr. Mlekuz je vsem narodnim krogom znan po svojem delovanju v Pulju, kjer se je zelo eksponiral za bivši avstrijski režim. Imenovanje vzbudi tudi med ljubljanskimi političnim uradnim veliki nezadovoljstvo.

Udruženje jugoslovenskih oblikujo. Ših umetnikov. Na izrednem običnem zboru ud. jug. oblikujočih umetnikov dne 18. t. m. je bil izvoljen tale odbor: predsednik: Iv. Vavpotič, tajnik Fr. Škodlar, blagajnik S. Santel, odborniki: L. Dolinar, G. A. Kos, T. Kraji, R. Krejcar, Fr. Podrekar, A. Sever, R. Subic in Fr. Zupan. Odbor si je stavil nalogo, pred vsem započeti energično akcijo za zidavo atelijev, za zblizanje udruženja z drugimi inozemskimi sorodnimi organizacijami, posebno v Čehoslovaški, Poljski in Franciji. Da bo udruženje lahko kos tem in drugim važnim nalogam, je odbor je ukrenil vse potrebno, da se dosežejo čim manjši stiki med uobdablajočimi umetniki.

ki, kar je za razvoj udruženja vitalnega pomena.

Orožniške pošiljke. Prometno ministvo je izdalo naredbo, da se smatrajo v bodoče vse orožniške pošiljke po železnici kot vojne in da se bo računala odelaj vozarstva po vojnem tarifu.

V naše državljanstvo so sprejeti: Salomon Ejduš, Vladimir Iljin, Nikola Diligenski in Gabriel Hontoar.

Pokončavanje gosenskih zapredkov. Pred nedavnim je bilo razglašeno, da se mora vse dreve označiti gosenskih zapredkov. To pa je bilo tudi vse, kajti živ krst se ne zmenja za to odredbo in dreve, polno gosenskih mešičkov, stoji še vedno tako kakor v jeseni. Ker pozivi nič ne zaležejo, bo vsakega treba bolj energičnih korakov, da se take mišne lastnosti dreva prišili, da store svojo dolžnost v interesu splošnosti. Oblastvo pa mora čuvati, da se njegove odredbe izvrše tudi pravočasno, dokler se gosenci niso še zalegli in razlezli.

Profesor dr. Novljan obsojen na mesec dni zapora. Zagrebška policija je te dni izvedla pri znanem pristašu in agitatorju seljaške stranke profesorju dr. Novljanu obširno hišno preiskavo, pri kateri je našla nabasan samokres. Profesor Novljan je bil od policijske direktorije radi neupravičene nošnje orožja obsojen na 100 Din globe in na mesec dni zapora.

Iz trgovskih krogov smo prejeli in priobčujemo: Da smo ljubljanski trgovci in obrtniki v jako živahnih trgovskih stikih s Srbijo, Volvodino, Dalmacijo, Makedonijo in Crno goro, je znano. Vsak dan oddamo na pošti na stotine paketnih pošilk za omenjene kraje. Žal, da vsi paketi, katere oddajamo za navedene dežele v popoldanskih urah, ostajajo na pošti do naslednjega popoldneva, ker se z zagrebškim vlakom ne odpravljajo. Obračamo se s prošnjo na odločilne faktorje, naj ukrepeno vse potrebno, da se ne bodo samo z ambulantami Ljubljana-Beograd in Ljubljana-Brod, ki odhajajo popoldne skoraj istovestno, temveč tudi s pomočnim zagrebškim vlakom odpravljale sploh vse pakete pošiljke, kar jih je namenjenih v naše vzhodne in južne kraje. Kakor smo se informirali, bi bilo treba v ta namen večjih priklonih ambulantnih vagonov, kakršne ima mariborski poštni vlak, čigar ambulanca pripelje redno po 1000 carinskih pošilk v Ljubljano. Upamo, da bodo odločilni krogi upoštevali našo prošnjo ter poskrbeli za hitrejši in točnejši promet med Slovenijo in južno-vzhodnimi deželami naše kraljevine.

Priobče na račun bolniških blagaj. Se dan na dan ponavljajo. V tem oziru nam pišejo: Člani morajo drago plačevati prispevke, v slučaju potrebe jim pa ne nudi onega, kar morajo plačevati. Če na primer član rabi ob nedeljah in praznikih zdravniško pomoč, lo prav gotovo ne dobi. Nihče od vseh 12 zdravnikov ne drži dežurne službe v bolniški blagajni, se celo uradni prostori so zaprti. Čemu to? Na praznik se je neki član ranil na glavi. Rana sicer res ni bila nevarna, pa vendar bi bilo potrebno, da se jo razčisti in obveže. Ni se vedelo, kateri zdravnik od bolniške blagajne je doma v Ljubljani. Ali naj sedaj obhodi ali ranjen član obišče vseh 12 zdravnikov, da se mu rana obveže? Člani zahtevamo, da se tudi ob nedeljah in praznikih vpleje dežurna služba za zdravniške in uradniške pri bolniški blagajni. Saj tudi lekane opravljajo, menjaje se, nedeljsko in močno službo. Za drag denar lahko zahtevamo to! Upamo, da bo to pomagalo!

Komunistično-klerikalni socializem. Pišejo nam: Klerikalno-komunistični režim z dr. Peričem na čelu si je s pomočjo svojega gospodarskega svetovalca predno ga je vlada spodila z magistrata, spetel poseben venec pri oddaji stanovanj v mestnih hišah in odmerjenju in zvišanju stanarine. V te hiše je natepel več komunistov, klerikalcev in socialistov in jim nakazal stanovanja po 2-4 sobe, dasi nima večina teh hišne opravne več nego za eno sobo in tudi ne več sredstev za najemnine, kot za eno sobo! Toda režim je odločil čisto po boljševiško in rekel: »Ker ti naši ljudje ne zmoroje vse najemnine plačati, se zviša najemnina za toliko ostalim« boljšje situiranim mestnim uradnikom, seveda tudi penzionistom! In tako plačujejo zdaj ti »bolje situirani« za komuniste, socialiste in klerikalce, dokler se tudi v tem oziru ne napravi reda.

Medicinska predavanja v »Slovenskem zdravniškem društvu«. »Slov. zdravniško društvo« pod spretnim vodstvom prim. dr. Derganca razvija zelo uspešno delovanje. Poleg tedenskih demonstracij za zdravniške in poleg družabnih večerov, ki so se zelo priljubili, pričelo je z ljudskimi predavanji. Cel ciklus zanimivih predavanj se bo vršil ob torkih v univerzini dvorani (ob 6. zvečer) ter opozarjamo na to širše sloje. Prvo je imel šef higijenskega zavoda dr. Pirce ter orisal naše dolžnosti in naše pravice v higijenskem oziru. Omenjal je, kako pospešuje pouk v higijeni, kakor s sedaj po inicijativi ministristva za narodno zdravje vrši v obilni meri s predavanji širom domovine. Treba pa je, da država tudi stori vse, da se možnost poda živeti po teh naukih. Treba je skrbeti za primerna in zadostna stanovanja, da neha prebivanje po vagonih in barakah. Treba je, da se omeje kretni v vinotoki, dočim novi takšni zakon dovoljuje vsakomur otvoritev nove pivnice. Treba, da se zabranijo spolna okuženja tako, kakor se kontumicirajo druge nalezljive bolezni. Država ima največji interes, da je narod zdrav in krepek, saj z boleznijo izgubi ogromno delavnih moči, ogromno kapitala. A ne samo država, vsak posameznik ima dolžnost uveljaviti na to, da se izboljša narodno blagostanje. Predavanje je bilo dobro obiskano, zlasti smo opazili mnogo dam. Zdravniškemu društvu želimo, da njegovo marljivo delovanje prinese obilo sadu; tako bo vstopalo za narod, a to pred-

!! NOVOSTI !!

v pomladanskih oblekah in plaščih, kakor tudi v pristnih angleških in čeških blagovih,

kupite ceno pri

Jos. Rojina, Ljubljana.

vania naj ne ostanejo omejena na eno leto in na en kraj, temveč naj se trajno vzdrže in razširjajo!

Bonus blivšim vojakom ZDA. V smislu obvestila zagrebškega ameriškega konzulata se imajo vsa vprašanja glede bonusa poslati na ameriškega vojnega atašea v Beogradu, Krunska ulica št. 64, kateri razpolaga s potrebnimi tiskovinami in kateri v tej zadevi daje informacije.

Blagajnika »Akademske Orjune« prosimo, da se zglašijo v uredništvo »Slov. Naroda«, da se mu izroči nek denar.

Pevsko društvo »Slavija« Vič-Glince vabi svoje člane na V. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 5. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v društvenih prostorih v stari šoli na Viču.

Prijet razbojnik. V selu Dolnja Rečica v Srbiji je bil pred dnevi prijet zločinski hajduk Gjorgje Biljavić, na čigar glavo je bila razpisana velika nagrada. Leta 1922. je odšel med hajduke in je izvršil nebroj zločinov. Tri leta so ga orožniki brez uspeha zasledovali. Sedaj je orožnikom uspešno lopova prijet. Zalotili so ga pri poljskem čuvaju Tomu Ristiću, kjer je spal. Ropar je vse svoje zločine priznal.

Težke skrbi 150 letnika. Mesto Bordeaux v Franciji ima čast, da šteje med svoje prebivalstvo tudi najstarejšega človeka Francije, verjetno tudi sveta. Monsieur Jean Baptiste Rolland je pred kratkim proslavil svoj 149. rojstni dan. Imel je nesrečo — ali bolje srečo — da se je pred polstodrigim stoletjem rodil z neenako dolgimi nogami in zato ni bil nikdar vojak ter se ni udeležil nobene vojne. Imel pa je vedno dovolj skrbi, katere mu tudi sedaj delajo preglavice. Predvsem ga skrbe njegovi otroci. Starec pripoveduje: »Moji otroci so pomirili, razen treh sinov, ki so še precej mladiki: najmlajši ima komaj 83 let, a srednji 87. Najstarejši je Mihael. Ta je star 95 let in je velik revež, je že popolnoma oglušil, popolnoma je izčrpan in ne more več delati. Res žalostno je, če ima človek otroke v teh letih in da ne morejo več delati. Zato čisto razmišljam, kaj bo z njimi, ko se postarajo...«

Samomor pod poročno sliko. V Beogradu se je te dni odigral tragičen slučaj. Dobrovoljec Gjorgje Vujanović, velik idealist, ki je prišel pred kratkim iz Prage v Beograd, hotel je dobiti zemljo, da bi živel kot kolonist, je izvršil samomor. Vzrok da. Janja je bilo dejstvo, da je bila njegova prošnja za podelitev zemlje odklonjena. Pred smrtjo je Vujanović uredil vse svoje stvari, napisal je oprostila pisma svoji ženi in drugim, sam objavil svojo smrt vsem znancom in sorodnikom ter se na to na postelji, tik pred poročno sliko ustrelil. Našli so ga mrtvega.

12 letna nevesta. V Mostarju se je dogodil te dni nenavaden slučaj. Nek 18 letni mladenič se je zaljubil v 12 letno Mejer, hčerko cigana in jo od očeta — kupil za 3000 Din. Pred dnevi se je vršila svatba, na kateri je bilo vse veselo, piakala je samo devotica, ki ni vedela, kaj se z njo dogaja.

Radi umora ljubice 20 let ječe. V Oslonju se je vršila pred kratkim zanimiva razprava proti 27 letnemu delavcu Radu Raduloviću, ki je dne 29. januarja t. l. trikrat zabadel devotko Marijo Tomić, ki ni hotela pristati, da postane njegova žena. Obsojen je bil na 20 let težke ječe.

Veselejem v Budimpešti se vrši od 18. do 27. aprila t. l. ter se nudi posetnikom istega 50 odstotkov popusta na jugoslovenskih in madjarskih železnicah. Legitimacije in vozni listki s popustom za tja in nazaj se dolo pri »Putnik«, Tourist-Office v Ljubljani. Palača Ljubljanske Kreditne banke.

Jeklene valjčne zasore ter vsa črnavčarska dela izvršuje ter se prva roba za cenjena naročila ključništvo Avgust Martinčič, Ljubljana, Rimeta cesta 14. — Glej današnji inšerat na zadnji strani!

Prehajanje mehura, sopol in dihal ozdravite z uživanjem Radenske vode!

Pri glavobolu, omotičnosti, tesnobi v prsih, hudem utrujenju srca sežite takoj po prirodni grenčici »Franz-Josef«. Višje-zdravniška poročila klinik za želodčne in črevesne bolezni svedočijo, da je voda »Franz-Josef« prav izborno učinkovito salinsko odvajilo. Dobiva se po lekarnah in drogerijah.

Projekte na našem Jadranu. Hotel »Miramar«, Crikvenica. Tople i hladne morske kupke. Soba sa celom oskrbom od Din 90 — 319-n

Svetlo-likanje ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvršuje le v higijenični pralnici F. SIMENCA, Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 8. — Izvršuje tudi popravila perila.

Hrastiški pralni prašek čisto sam perilo snežnobelo opere Vam! 50/L

Kakao Van Kaster!

Proti odebelelosti deluje s kolosalnim uspehom samo »VILFANOV ČAJ«. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizlaja: Laboratorij Mr. D. Villan, Zagreb, Prilaz 71.

Darujmo za sokolski Tabor!

Iz Ljubljane.

Glavni kolodvor je dobil v notranjosti prostorih električno razsvetljavo, ki nadomešča prejšnje pomankljive plinove svetilke. Tudi vestibul ima 5 močnih žarnic.

Nove ulične in hišne table so dobile zadnje dni nekatere preimenovane stare ulice. Do novega leta jih dobe tudi vse nove ulice in ceste v mestu in ob periferiji.

Mesina ljudska kopel v Kolodvorski ulici bo radi snajenja od ponedeljka do srede, to je 30., 31. marca in 1. aprila 1925 zaprta.

Gerentskem svetu oziroma plinarni v preudarek. Pišejo nam: Mestna plinarna je razvila v zadnjem času precej obširno in tudi uspešno propagando za kuho s plinom. Izdala je letake s primeri, koliko stane kuha s plinom in koliko kuha na premog. Vršila so se predavanja v javnim kuhinjam na plin, tako da nas je mnogo neverjetnežev prepričanih o idealni kuhi s plinom. V naši hiši smo štiri stranke hotele vpletati plin na lastne stroške. Proračun, ki se nam je stavil s strani mestne plinarne, pa je bil tako visok, da je za srednje sloje nedosegljiv. Kateri uradnik ali obrtnik more danes izdati 1200 Din za vpletavo plina v stanovanje, v katerem ne ve, koliko časa bo še stanoval? Znano mi je, da je tudi več drugih strank iz istega vzroka opustilo vpletati plin. Opomnil bi gerentski svet, o katerem sem prepičal, da boče biti vsem meščanom naklonjen, da odpravi to krivico. Le premožni stroji imajo danes priliko izbrabiti dobrote mestnih podjetij, večina meščanov pa se mora zadovoljiti le s tem, da le premišljuje o dobroti kuhe na plin. Prepičam sem, da bi plinarna še vedno prišla do lopega dobčka, ako bi vpletala arštalacijo brezplačno, saj bi zato prodala več plina. Kolikor nam je znano, je zopet ravnatelj plinarne začel s propagando za plinsko kuho v glavnem radi tega, ker stroji v plinarni niso popolnoma izrabljeni. Prebivalstvo mesta Ljubljane bo hvaležno sedanjemu gerentskemu svetu, ako velikopotezno pomaga vsem meščanom do cenežega in udobnega življenja in to pričakuje mo z gotovostjo, ker bo s tem pomagano tudi mestnemu podjetju.

Smrtna kosa. Dames zjutraj je po kratki bolezni umrla ga. Marija Tekavčeva, roj. Nigrin, soproga prokurista tvrdke I. C. Mayer g. Karla Tekavčiča. Pokojnica je bila iz znane narodne ljubljanske obitelji Nigrinove, sestra takisto že pokojne znamenite slovenske umetnice Vele Nigrinove, ki je živela in delovala v Beogradu. Pokojnica je bila vrta narodna žena, ljubica soproga in vzgladna mati številne svoje dece, ki jo je vzgojila v krepkem narodnem duhu. Vse svoje življenje je posvećila svoji rodbini. Uživala je splošen ugled in spoštovanje in ostane po svojih odličnih svojstvih kot žena, mati in skrbna gospodinja v prijaznem spominu vseh, ki so jo poznali in visoko čislali. Pogreb bo v ponedeljek 30. t. m. ob 16. popoldne iz Kongresnega telega 15 na pokopališče k Sv. Križu. Baga pokojnici bodi ohranjen trajen spomin, njeni cenjeni rodbina naše iskreno sožalje.

Uživati naslade

ni Slovenka znala, dokler čokolade „Mirim“ ni poznala.

761

Uprava Ljubljanskega velesejma je te dni razposlala prijavne tiskovine za V. velesejem letos avgusta. Izdala je tudi lične zaklopne znamke v vseh jezikih. Oboje se interesentom, ki tega slučajno ne bi bili že prejeli, pošlje na zahtevo brezplačno.

Vodmatčani. Občni zbor naprednega političnega društva za vodmatški okraj se vrši danes v soboto zvečer ob 8. v gostilni Fiegar na Zaloški cesti.

Orkestralno društvo »Glasbene Matice« si je nadelo hvalevredno nalogo, vzgajiti in vzdrževati simfončni orkester v Ljubljani. Je sicer to težka naloga, a danes moremo z veseljem konstatirati, da se je to marljivemu odboru skoro popolnoma posrečilo. Orkester šteje 56 članov in razen 6 članov, članov muzike dravske div. oblasti, so vsi izvršujoči člani društva, ki se iz idealne glasbene navdušenosti žrtvujejo temu težkemu poslu. Resen uspeh tega umetniškega hotenja pokaže na svoje prve v koncertu, ki se vrši v četrtek, dne 2. aprila ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani. Vse točke so izvrstno naštudirane in prepičani smo, da bode ta prvi nastop mladega orkestra za naše mesto muzikalen dogodek. Orkester vodi skladatelj L. M. Škerjanc. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani bo imelo v ponedeljek 30. marca ob 16. izredno odborovo sejo. Udeležba odborne dolžnosti!

O. Z. javnih nameščencev in upokojencev ima nujno sejo širšega odbora v torek, 31. t. m. ob 20. uri pri »Mrakus«. Dnevni red: Skupščina Gl. Saveza, občni zbor O. Z. in »Naš Glas«. Vsi! Predsedstvo.

Na koncertu slovenskega pevškega društva Krakovo-Trnovo, ki bo v petek 3. aprila 1925 ob 8. zvečer v dvorani Filharmonične družbe, se bodo med drugimi odličnimi skladbami prvič izvajale nekatere novejšje skladbe E. Adamiča. Pri koncertu bo sodeloval tudi operni pevec g. S. Banovec, katerega bo spremljal na klavirju g. H. Svetel.

XXI. redni občni zbor pveskega društva »Slavice« se vrši v soboto dne 4. aprila 1925 ob 8. zvečer v društvenih prostorih v Narodnem domu I. nadstropju, levo. Vabi se celokupen pevski zbor, kakor tudi vse ustanovne in podporne člane.

V društvu »Soča« predava danes v soboto dne 28. t. m. gimnazijski profesor gosp. dr. Vinko Šarabon, in sicer o temi: »Srečanje na svetlu«. Poučno zabavno in

veselo predavanje z anekdotami. Sočani in prijatelji, pridite polnoštevilno, ne bo vam žal. Začetek ob navadni uri. Vstop vsem prost.

Československa Obec v Ljubljani. V soboto, dne 28. marca oslavni večer s programom u priležitosti jubileja Františka Šindelfa. Členove dostavte se vsichni. — Zvezda, 8 hodin večer.

Redni občni zbor gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj je dne 4. aprila ob 8. zvečer pri Kavčiču na Privozu z običajnim dnevnim redom. 649/n

Promenadni koncert muzike Dravske div. obl. v »Zvezdi« danes v nedeljo 29. marca ob 11. uri. Spored: 1.) Mozart: An. vertura k operi »Don Juan«. 2.) Zajc: Fantazija iz opere »Zrinski«. 3.) Čačkovski: »Romanca«. 4.) Pahor: »Sultana«, venček šaljivih in veselih slov. narodnih popevk. (Se izveja prvič).

Izjubljana listica. Pred praznikom je bila od Radečkega do Karlovske ceste izjubljana rjava usnjata listnica z raznimi dokumenti in približno 400 dinarji gotovine. Pošteni najditelj naj denar obdrži, samo dokumente naj vrne, ki so za izgubljenega velike važnosti, dočim zanj nimajo nikakega pomena.

Samomor v hotelu »Soča«. Kakor smo že poročali včeraj, so našli v sobi hotela »Soča« zjutraj zastrupljenega nekega tučca, čigar identiteta se je kasneje ugotovila. Samomorilec je 28letni poslovoda konzuma za Slovenijo v Ljubnem Fran Bizjak. Poveril je konzumu večjo svoto denarja ter nato pobegnil. Odšel je v Zagreb, nato pa v Ljubljano, kjer si je v obupu končal življenje. Bizjak je prišel v četrtek zvečer v »Sočo«, kjer se je prijavil pod imenom Franjo Šatel. Ko je izpolnjeval prijavnico, je sobarico Ana Berbar smehljaje opazoval, verjetno ji je hotel nekaj povedati. Premislil si je, morda ga je sobarica pustila samega. Zjutraj je po sobah pospravljala perilo in ko je vstopila v njegovo sobo, za je našla nezavestnega, o čemur je obvestila policijo. Bizjak je bil takoj z rešilnim vozom prepeljan v bolnico, a je med potjo umrl.

Hitite, da pridele na vrsto! Na mnogostoransko željo se podaljša prodaja manufakturnega blaga pri podružnici »Obličnice« na Dunajski cesti 29.

nepreklicno samo še za mesec april. Naio se podružnica opusti in ne bo več mogče kupiti

po znatno znižanih cenah. Obenem se priporoča, da si ogledate bogato in krasno zalogo pri centrali »Obličnice« na Miklošičevi cesti 7

Iz Celja.

Ljudsko vsenčilišče. V ponedeljek dne 30. marca se vrši ob 20. zvečer v risalnici deške meščanske šole predavanje g. inž. Ivana Ahlika o »elektriki in njeni uporabi«.

Protestni shod stanovanjskih najemnikov. Društvo stanovanjskih najemnikov v Celju priredi v nedeljo dne 29. t. m. ob pol 10. dopoldne na Dečkovem trgu protestni shod. Na shodu se bo preciziralo stališče stanovanjskih najemnikov k vladnemu projektu o zaščiti najemnikov.

Zopet ogenj. V četrtek ob 20. zvečer je strel na Miklavškem hribu naznanil ogenj v daljni okolici. Kakor smo poznali, je gorelo neko gospodarsko poslopje v smeri proti Dramljam.

Nočno lekarniško službo opravlja ta teden lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

Mestno gledališče. V nedeljo 29. marca ob 16. ponovi »Maček v Skornjini«, kot mladinska predstava pri znižanih cenah.

Olepševalno in tujsko - prometno društvo v Celju je imelo v četrtek 26. marca svoj občni zbor. Udeležba je bila slaba. Občni zbor je otvoril in vodil društveni predsednik g. svetnik Subic. Iz poročil, katere so podali društveni odborniki, je bilo razvidno poživljeno in plodno delovanje društva za olupšavo mesta in za povzdigo njegovega tujskega prometa. Pri volitvah je bil izvoljen po večini zopet stari odbor s predsednikom g. svetnikom Iv. Subicem na čelu.

Iz Maribora.

Koncert društva »Drave« v Mariboru. Opozarjamo že sedaj na koncert »Drave« v Götzovi dvorani v Mariboru dne 4. aprila 1925, ki obeta lep umetniški užitek. Izvajale se bodo predvsem slovenske moderne pesmi pod vodstvom gospoda profesorja Hladkija. Iz prilaznosti sodeluje tudi Mariborčanom dobro znan basist g. Rumpelj, ki bo zapel nekaj še neizvajanih, našlaj za ta koncert komponiranih Adamičvih pesmi. Program se objavi pravočasno priljudne dni. Vstopnice so že v predprodaji pri pr. g. Zlati Brišnikovi. Prosim cenl. občinstvo, da se koncerta polnoštevilno udeležijo in tako pripomoremo temu agilnemu narodnemu društvu tudi do gmožnega uspeha.

Pevski koncert. Na koncertu, katerega priredi pod vodstvom g. prof. Hladkija pevski zbor »Drave« v soboto dne 4. aprila t. l. ob 20. uri v Götzovi dvorani v Mariboru, sodelujejo izven meškega zbora iz prilaznosti tudi g. M. R. d. o. v. (soprano - solo), g. Emil Rumpelj (bas-solo) in g. Avgust Živko (tenor-solo). Vstopnice za to koncert se dobijo v predprodaji pri g. Zlati Brišnik, Slovenska ulica, na dan koncerta pri blagajni.

Iz državne službe. Upravni oficijal Splošne mariborske bolnice g. Josip Lovce je bil uvrščen v 3. skupino 3. kategorije, upravni asistent g. Jakob Vuk v 3. skupino 2. kategorije.

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMSEK. Odgovorni urednik: VLADIMIR KAPUS

Gospodarstvo.

VINKO HEINRIHAR:

Kritični položaj lesne industrije in trgovine v Sloveniji.

Ljudje radi ponavljajo gotove fraze in miljenja tudi še takrat, ko je že davno minula ona doba, v kojoj so se upravičeno porodila. K takim netočnostim spada tudi splošna sodba širše javnosti, da je lesna industrija nekakšna zlata jama in lesna trgovina najlažja in najdobitnejša vseh trgovin. Mogoče bodo sedaj vendarle ubile to najvno vero, vsakodnevne likvidacije in obratne omejitve v tej stroki. Absoluten fakt je, da boluje danes Slovenija na najakutnejši krizi, ki postane lahko usodopolna za ves on del prebivalstva, ki mu nudi les edino možnost eksistence. In to niso samo podjetniki in njih delavstvo, ampak v prvi vrsti mali kmetje, ki se preživljajo in plačujejo davke iz izkupička za prodani les iz svojih gozdnih parcel.

Očitno se bo zdelo marsikomu čudno, da je zašla ta najbolj cvetoča panoga našega gospodarstva nenadoma v tako bedno situacijo. Saj bi morala biti vendar obdana neskončne rezerve za slučaj gospodarske depresije, še iz časov konjunkturalne jame — če bi ona pravilna konjunktura bila nekaj realnega in ne samo fikcija, ki je preslepila vse nestrokovnjaško javnost. Vsa ta konjunktura je bila samo navidezna, saj drugačen ni mogla, ko je imela svoj glavni izvor v padcu vrednosti denarja in le žalostno znamenje za silno površno teoretično izobrazbo o gospodarskih problemih je, da te fiktivnosti niso dolgo spoznali niti producenti sami. Drugače bi bilo pač nemogoče, da bi ne naletela finančna uprava na najostrejši odpor, ko je z velikanskimi davki na dobičke poglajala lesne trgovce in podjetnike bankam v naročje. Trgovci so bili tako omamljeni radi stalnega dvigovanja cen, da so sami verjeli v velike dobičke, ki so jih navidezno delali.

Če si hočemo pravilno predložiti vso nevzdržnost situacije in pravilno oceniti možnost odpora lesne industrije in trgovine, moramo napraviti kratko remiscenco najbližnje prošlosti.

Kadar za slovensko žagarsko industrijo in trgovino so polnili pred vojno večino podjetnijski kmetijski posestniki. Začeli so vedno z dokaj primitivnimi sredstvi, toda pridobili so si kmalu radi skrajne solidnosti in poštenosti dober sloves. Ker lesa niso se racionalno izkoriščali, jih je vzdrževala na površini le njih odpornost in žilavost. Tako so počasi, toda stalno napredovali in zavzeli tik pred vojno že dober položaj.

Uporaba lesa v času vojne je bila zelo velika in se je les tudi dobro prodal. Vojna je lesne producente in trgovce zatekla s polnim skladiščem, ki so se sedaj popolnoma izpraznila. Da pa ni zraslo drevo do neba, za to so se že takoj pobrigala vojaška in politična oblastva. Vojaška oblast je v nešteto slučajih diktirala cene in marsikateri producent je radevolje delal brez dobička, samo da je bil oproščen vojaške službe. Politična uprava je pa predpisala vojna posojila, ki so bila neprimerno visoka. Vendar je ostalo toliko, da so se dolgovni mogli plačati.

In potem prevrat. Situacija v kratkem stedeča: Prazna skladišča, velik del kapitala izgubljen z vojnimi posojili, neporavnane terjatve do erarja. Edini plus so predstavljala podjetja, ker so bila razbremenjena dolgov. V to situacijo pa udari nenaden porast cen. Stari rečni trgovci se v tem nikakor niso mogli znebiti in so zato omejili svoje obrate, v stalnem pričakovanju, da se morajo povrniti normalne razmere, ki šele omogočijo redno in smotno delo. Ta psihološki pojav so izrabili najrazvrednejši spekulanti, ki so usmerili svojo miselnost v pravcu stalnega porasta cen. Ta porast je v resnici tudi nastopil in privedel v žagarski poklic še nebroj drugih, nevalificiranih začelnikov. Nastala je silno ostra medsebojna konkurenca. Sele sedaj so stare firme spoznale nevarnost položaja in so začele vpostavljati obrate v prejšnjem obsegu. Toda ko so kupovale nove zaloge, so spoznale, da jim nedostaja kapitala, ker so nabavne cene med tem tako poskočile, da jim oni, ker so razprodali svoj les po prejšnjih nizkih cenah, niso došli. To je doba, ko se je naš producent moral že v drugo zadolžiti pri bankah. (Povojni trgovci, ki so izzvali ono nezdravo konkurenco, so pa

itak že od vsega početka delali skoro izključno z bančnim kapitalom, ki je bil takrat v veliki meri na razpolago.) Kupovali se je začelo vseprek, brez vsake kalkulacije, in rastoče cene so jim navidezno dajale prav. Ta navidezna konjunktura je bila tudi vzrok, da se niso pravočasno pobrigali za olajšanje svojega položaja pri izvozu in prodaji.

Cene so dosegle kulminacijsko točko 23. in začetkom 24. leta. Takrat so imeli naši producenti nakupljene ogromne množine okroglega lesa (torej lesa, ki pride v prodajo šele leta 1925) po bajno visokih cenah. Tako prične z letom 1924 ono žalostno poglavje v lesni industriji Slovenije, ko stoji pred brezdeljem tudi že najsolidnejša podjetja. Stanje leta 1924. je bilo sledeče: velike zaloge neizdelanega in izdelanega lesa, še neamortizirane povojne obratne investicije, zadolžitve pri bankah in vedno bolj rastoča tendenca dinarja, ki je onemogočala konkurenco na svetovnih trgih. Ob vsakem ponovnem padcu prodajnih cen so večje firme sicer zadrževale prodajo, toda le za kratek čas, ker so bile radi tekočih obresti prisiljene obratovati, da ne nastane še večja škoda. Tudi pomanjkanje kapitala je postajalo vedno akutnejše in banke so pričele pritiskati na slabše situirane, ki so radi padca vrednosti svojih zalog hočeš nočeš morali likvidirati. Tudi vsa ostala podjetja so morala z odprodajo zalog pod ceno skušati saturirati tekoče obresti in bančne dolge. Nakup se je skoro povsem ustavil in stoji tudi še danes, ker je bodočnost tako nesigurna, režijski stroški pa tako veliki, da je bojazen več kot upravičena.

Če dela lesni producent danes bilanco svojega podjetja in je prevedel v zlato pariteto, je lahko zelo srečen, ako mu po odplačilu dolgov ostane njegovo predvojno premoženje. (Nekoliko na boljšem je le oni, ki je slučajno pravočasno nakupil in izkoristil gozdne komplekse). In to je stanje, ki je nemaravno. Glavni krivci so valutne neprimlikke, neprimerno visoki davki, banke in v veliki meri invazija nestrokovnjakov v ta poklic. Nepoznanje uzanc in trgov, pomanjkljiva kalkulacija in primitivna izraba lesa, ki je toliko škodovala narodnemu premoženju, vse to se je brido masčevalo ne samo na koži novincev, ampak tudi na stari, solidni in vpeljani trgovini. Lesna trgovina nikakor ni najbolj lukrativen posel, kot je to marsikdo domneval, ampak eden najbolj riskantnih in najnevarnejših. Samo ogledimo si nekoliko, koliko kapitala je potrebno za investicijo, koliko rizik je radi posebnih razmer združen s tem poslom, pa bomo spoznali pravo lice "silnih" dobičkov.

Lesni podjetnik kupi in tudi takoj plača stoječi les po ceni ali v zgodnji pomlad. Tekom leta se ta les poseka, izdela v hode in se v najboljšem slučaju spravi v jeseni, ozir. zimski do žage. Največkrat je pa transport hlovdov iz gozdov odvisen od snega in se v brezsnježnih zimah, kot je letošnja, te sploh ne more spraviti iz njih ležišča, temveč se mora čakati na ugodnejšo zimo; torej pride že plačani les šele po enem, oziroma dveh letih do žage. Po obdelanju se še približno dva meseca suši in šele sedaj je sposoben za transport in prodajo. Vnovčen pa ni tudi še tedaj ne, ko je že prodan, ker mora trgovec čakati nadaljne mesece na kupčev denar. Povprečno torej lahko računamo, da je kapitalu, vloženemu v nakup, onemogočena skoro dve leti vsaka cirkulacija. Tako se zgodi, da podjetnik, ki dela z bančnim kapitalom, ne plača na obrestih običajnih 25%, ampak še enkrat toliko, to je 50%. Ali so konkurzi sedaj razumljivi? In predložimo si valutni riziko tekom tega dolgega časa, riziko, ki ga ob nakupu nikakor ni mogoče v kalkulirati. Sredstva, ki jih mora imeti vsaka žagarska industrija, so sploh zelo visoka. Kapital za obratne naprave (žage in skladišča), za nakup stoječega lesa, za njega obdelavo, za vzdrževanje velikih zalog, ker je potrebno zadovoljiti odjemalce, ki zahtevajo vedno sortiran les najrazličnejših dimenzij in še večmesečne kreditiranja kupcev. Večina slovenskih producentov seveda teh sredstev ni sama premogla ter si jih je izposodila za visoke obresti pri bankah. In čim bolj je kupčija navidezno cvetela, temveč kredita so trgovci rabili, kajti nakupne cene so tako rastle, da je izkupiček za odprodane zaloge zastajal za njimi. Za nove zaloge je bilo treba investirati vsa lastna predvojna sredstva, vojne in povojne delovne dobičke ter

še izposojen denar. Naenkrat pa porast dinarja in s tem združen kaos v prodajnih cenah. Ta udarec je zadela le lasten, v podjetju investiran kapital, ker izposojene svoje je treba vrniti kvantitativno, a ne kvalitativno. Vzemimo za zgled: Podjetnik A ima ob kulminaciji cen zalog za 1.000.000 dinarjev. Njegovega lastnega premoženja je vloženega za pol milijona, druga polovica je bančni kapital. Vrednost padla od Din 1.000.000 na dinarjev 660.000, banki mora povrtni nevesti obresti Din 500.000, njemu ostane lastnega premoženja le še Din 160.000. S tem je izgubil ne samo izkupiček dela zadnjih desetih let, temveč tudi velik del svojega predvojnega premoženja. S tem svojim denarjem ne bo mogel kupiti novih zalog, ker nazadovale so le prodajne cene, ne pa tudi nakupne. Tako so vsi oni, ki niso krili produkcije iz svojih lastnih gozdov, gmojno nazadovali, oziroma izgubili vse imetje. Edino podjetja s povsem lastnim kapitalom bi se še nekako držala na površju, ako jih ne bi konkurenčni boj in pa ves današnji položaj tudi povsem izčrpal.

Mnenje, da je kriza le reakcija gospodarske, ki stremi po izločitvi nezdravega, porojenega iz povojne inflacije, ni točno. Da je to resnična gospodarska kriza, ki maže na aktivnosti naše trgovske bilance, nam dokazuje izvoz, ki je v zadnjih mesecih rapidno nazadovale. Zato jo mora uvaževati tudi vlada in ostali merodajni faktorji, ki naj stopijo na plan z enotnim širokogrudnim gospodarskim programom.

Sestanek slovenskih srenj in sosesk.

Dne 25. t. m. se je vršil v Mesnem domu v Ljubljani sestanek zastopnikov slovenskih srenj in sosesk, ki ga je sklical agrarni komisar in šef urada agrarne operacije dr. Fran Spiller - Muys. Na dnevnem redu tega sestanka je bilo predavanje imenovanega agrarnega komisarja o "Zgodovinskem izvoru in gospodarskem pomenu srenj in sosesk v Sloveniji", razmotrivanje važnih vprašanj o notranjem ustroju in upravi teh srenj in sosesk ter ustanovitve enotnih tozadevnih smernic ter končno gospodarskopравни razgovori in predlogi. Na sestanku je prihitelo nad 50 zastopnikov naših srenj in sosesk od blizu in daleč, najzastopaneje je bila zastopana naša planinska Gorenjska, pa tudi nižave Posavja, Počravlja in Pomurja so poslate svoje odposilance, da sodelujejo pri teh, za našega kmeta važnih vprašanjih.

Iz nad vse zanimivega uvodnega predavanja agrarnega komisarja dr. Frana Spiller - Muysa posnemamo v sledečem bistveno vsebino:

Slovenske srenje in soseske so stare kakor slovenska zemlja. Zgodovinski njih izvor iskati nam je v staroslovenski za-

agarna organizacija prilagodila se je slovenska zadruga nemški "Allmend" in izginila pravzaprav kot taka s slovenskih peckrajih. Stari zadrugi duh živi pa še danes v našem slovenskem ljudstvu, ki odlično brani svojo staro pravdo in skuša ohraniti svoje stare šege in pravice. Zal ni našlo pri merodajnih činiteljih vedno potrebnega razumevanja in zanimanja. Tako so se do sedaj tudi naše srenje in soseske docela prezirale in omaloževale, dasi so v resnici važne kmetijsko - gospodarske zajednice, ki nam v danih razmerah lahko potekod popolnoma nadomestijo kmetijske zadruge. Često so celo boljše od njih, ker družijo njih udeležence zemlja sama in staro kmetijsko pravo. Zato je upravičen klic po ohranitvi in obuditvi starih naših srenj in sosesk.

Moderna agrarna zakonodaja stremi za tem, da uredi pravne odnose med upravičenci srenj in sosesk in jim da urejen notranji ustroj in organizirano upravo. Stvar srenj in sosesk samih pa je, da skušajo uveljaviti svoje posebne skupne interese tako napram zakonodajnim, kakor upravnim oblastvom. Do sedaj so bile naše srenje in soseske brez vsakega medsebojnega stika in zato tudi brez moči in vpliva. V sloji je moč, to je star, a resničen pregovor! Razvoj naših gospodarskih razmer v obče in slovenskega kmetijstva posebej nam obeta že v najbližnji bodočnosti težke čase. Zato je nujno potrebno, da se slovenski kmet gospodarsko organizira in pripravi na ojačen boj za staro in novo pravdo!

Predvanju so sledili gospodarsko-pravni razgovori in predlogi o notranjem ustroju in upravi slovenskih srenj in sosesk, ki so podali mnogo zanimivega materiala o teh kmetijsko - pravnih vprašanjih. Z zanimanjem in stvarnim razumevanjem so se udeleževali kmetijski zastopniki živahne debate. Končno so soglasno sklenili, da naj pripravljajo odbor, v katerem so pripadniki vseh političnih strank, nadaljuje in dovrši pripravljala dela za ustanovitev "Zveze slovenskih srenj in sosesk", ki naj ima kot interesna zastopnica strogo gospodarski značaj.

Ko jim je podal skicatelj še razna pojasnila in odgovore v konkretnih agrarno-pravnih slučajih, je z zahvalo za udeležbo zaključil poučni in lepo uspeši sestanek. Tak sestanek so kaj potrebni, da na eni strani dobijo prizadeti interesenti pouka o njih tikačih se zakonskih predpisih, na drugi strani pa tudi, da poznajo kompetentna oblastva potrebe in nazore ljudstva.

Želeti bi bilo, da se odloči g. skicatelj za predavanje pred širšimi strokovnimi krogi, ker je naša domača kmetijsko-pravna snov še docela neobdelana ledina. Kakor čujemo, se namerava agrarni komisar dr. Spiller - Muys, ki je odlični agrarni pravnik, v kratkem habilitirati kot privatni docent za agrarno pravo na ljubljanski univerzi, kjer se ni te, v naši agrarni državi vsekakor potrebne stolice.

—g Železna ruda v Južni Srbiji. V planini Crnovljevo v štimljanski občini kosovskega okraja so odkrili bogate žile železne žile železne rude, večinoma magnetita in hematita. V državno kemično laboratorijo so napravili te dni analizo in ugotovili, da je v rudi 20.52 % čistega železa in 0.24 % mangana. Ruda v bližini Crnovljeva pa ima 37 do 47 % čistega železa.

—g Vozarina za prevoz mleka v posebnih vagonih. Za prevoz mleka v posebnih vagonih se računa vozarina po faktični teži pošiljave in sicer po najmanj za 5 ti-soč kg pri vagonu. Če pa je teža vagona večja od 8000 kg, se mora dodati dejanski teži pošiljave še ena tretjina razlike med 8000 kg in teže vagona. V teži vagona se mora uračunati vse, kar spada k ureditvi novega vagona. Ta tarina odredba velja od 1. aprila 1925.

—g Za povzdigo konjereje. 30. t. m. se bo vršila v Mariboru letna skupščina društva za povzdigo konjereje v naši državi. Člani društva imajo na železnih polovnično vožnjo, ki velja za II. in III. razred.

—g Koliko porabimo kave? Kava spada med predmete, pri katerih smo navezani na brezpopolni izvoz iz inozemstva. Lani smo uvozili 8.000.000 kg kave v vrednosti 222 milijonov dinarjev. To je okrog 3 % vrednosti vsega našega uvoza. Na vsakega prebivalca Jugoslavije odpade letno 18 Din samo za kavo.

—g Tržna poročila. Cene žita v Chicagu so začele zopet padati. Na tržišču pšenice so padle za 4 in pol, na tržišču koruze pa za 3 cente. Cene masti in mesnih izdelkov se na domačem trgu niso mnogo spremenile. Samo v Beogradu je v primeru z Zagrebom mast pri kg. za 1—2 dinarja cenejša. Cene notrjave v Zagrebu: mast v sodčkih na debelo 27.50—28.50, na drobno 28.50—30, slanina prekajena 23, hamburška 33, namazna 32 Din. V Beogradu mast 25—26, slanina 24—25, prekajena 25—26, suho meso 24—25, šunka prekajena 42—45, kuhana 50—56, salama domača 80.

—g Velesej v Poznanju. V Poznanju (Poljska) se vrši mednarodni vzorčni velesej od 3. do 10. maja t. l.

V prirodi.

Uho, možgani in jeziček.
Uho: Srečno sem, da vem vse, kar se da slišati!
Možgani: Vemo vse, tudi to, kar se ne da slišati!
Jeziček: Vem vse, tudi to, kar se ne sme vedeti.

Ogledalo in dama.
Ogledalo: No, meni se hvalaboga, ni treba mazati ne s črnim, ne z rdečim barvilom.
Dama: Kakšen smisel ima biti sred njega spola!

List in vrabec.
List: Kaj vraga se ta stonoga tako zvija? Menda bi rada, da ji spustim tribe vso roso.
Vravec: Kaj še, v nogah ima revmatizem pa se zvija v strašnih mukah. Ponižite samo, sto nog in vseh revmaj!

Mravljia in krota.
Mravljia: Kako divno se mi zdi biti slon!
Krota: Kaj bi dala za to, če bi mogla biti kino - zveza!

Riba in glavač.
Riba: Zakaj imaš oči vrh glave? To je po naravi, kaj ne?
Glavač: Kaj še? Dvanajst ur sem bli na straži in gledal, da-li ribič kaj zamišlja?

OSKAR H.:

Razpad carstva

Roman zadnjega avstrijskega cesarja.

Tenneberg je ravnodušno skomizgnil z ramami. »Kaj pa hočete storiti? Pred sodišče si ne upate, na dvoboj me ne morete pozvati, ker Vam nihče ne priznava satisfakcije in sam z Vami ne grem po nobeni temni ulici. Kaj mi torej morete storiti?«

Fiedlerjeva se je glasno zakrohotala.
»Pustite mi na miru malega moža, Schön. Ako se tega loti moralna bešnost, zabavlja na Boga in svet kot sraka. Niemu ne pridete do živega!«

»Šampanjsko steklenico mu lahko razbijem na glavi.« je Schön rjul v svoji razjarjenosti. »Mladenci že veče, kakor nadležni.«

Spor je prekinil grmeč forte, ki ga je razbijal nadvojvoda na glasovirju. Nato je skočil s stola in zagrabil za polno kupico.

»Ali sem muzikant v predmestni beznici, da bi Vam razbijal po klavirju, ne da bi me poslušali? Kje je Lora, moja sladka golobčica?« S pogledom je iskal v krogu navzočih žensčin, dokler jo ni odkril v senci palmovih vej, zleknjeno na otomani

Prijel jo je, dvignil in jo, dasi se je upirala, potegnil v sredino dvorane.
»Pojdi no, Lora, ne bodi sitna! Bodi kraljica te prireditelje!«

Mlada devojka, prelestno lepa, se je energično izvila iz objema. Njena postava je dihala mirno plemenitost, ki ni bila v skladu niti z njeno okolico, niti z njenim poklicem kot svečeničnega ljubezni.

»Nečem in nečem, cesarska visokost.« je zaklicala, »in siliti se sploh ne dam!«

Nadvojvoda je bil zopet objel v pohotnem poželenju in v lahkoto dvignil vitko postavo na mizo.
»Ne delaj se drugačne, kakor si Lora, saj ti nič ne pomaga! Najlepša devojka na Dunaju si in zato ostaneš danes pri meni, da mi delaš kratek čas. Drhal tu naju naj gleda!«

Dekle se ni zganilo.

»Pijani ste, cesarska visokost, in lahko Vas je sram. Poročeni ste, soba Vaše soproge je morda tu v bližini in Vi ste tako podel, da me hočete tu posiliti!«

Rdeč od razburjenosti in jeze, izgubivši radi prekomerne vžite pijače vse ravnotežje, se je nadvojvoda z dvignjenimi pestmi zakadil v dekleta. Kriče je skočila v mize in se skrla za Wolkenstein, ki je nehoti stopil nekoliko korakov bližje. S stisnjenimi zobmi se je posavil nadvojvodi nasproti.

»Cesarska visokost, devojka ima prav. Ne smete iti delj že z ozirom na Vašo vzvišeno soprogo.«

Nadvojvoda je zacepetal z ного.

»Kdo je Vas vnašal Wolkenstein? Ali hočete

vedno in vedno igrati varuha in voditelja? Pokažem Vam, kaj znam in kaj smem!«

Blazno se smejoč, se je vzravnal in si zavil rokave.

»Pojdimo, pokažem Vam, kar še niste videli nikoli in česar ne boste videli niti v bodočnosti. Pokažem Vam, kako spi avstrijska nadvojvodinja.«

Celo najrazposajenejši v družbi so ostrmeli spričo takega nezasišane predloga. Nepriznana umerjenost je še bolj vzpodbudila pijanega nadvojvoda.

»Morate to videti! Kdor ne gre z mano, je bil zadnjikrat pri meni. Jaz hočem to in Vi vsi se morate pokoriti moji volji!«

Zajedalska sodrga se je uklonila povelju. Nadvojvoda je tekkel po hodniku, po katerem so bile položene preproge. Hodnik je bil napol razsvetljen. Razsvetljevale so ga plinove svetilke, nahajajoče se v motnih steklenih zvončnicah. Nadvojvodi je sledila drhal gostov, ki so se sedaj osvobodili vseh pomislekov. Pred vratmi, ki so vodila v spalnico nadvojvodinje soproge, je obstal.

»No, sedaj boste videli baburo, ki so mi jo vsilili!«

Stegnil je roko po ključki, da bi odprl vrata. V tem trenutku se je postavil predenj grof Wolkenstein. Z glasom, ki ga je razburjenost napol zadušila, je zakričal:

»Cesarska visokost, ne poskusite odpreti vrat! Ne trpij tega!«

»Predržnost in nesramnost! Kaj imate tu opraviti, kaj imate tu zapovedati?«

Nadvojvoda se je obrnil k svojim spremljevalcem.

»Potegnite ga proč! Sit sem njegovega varuštva! Wolkenstein je potegnil sabljo. Golo rezalo je sodrgo tako preplašilo, da so se v strahu umaknili.

»Samo preko mojega mrtvega telesa, cesarska visokost!« je zaklical grof Wolkenstein.

Nadvojvoda je stisnil pesti. V neodločnosti je trenotek razmišljal. V strumni poziciji je grof stal pred vrati, njemu v svarilo. Pametnejši med gostom so sedaj nadvojvodo mirili. Bili so Wolkensteinu hvaležni, da je preprečil nečuvnen škandal. Napol s silo so nadvojvodo odvedli nazaj v dvorano. Z grozečim pogledom se je obrnil proti Wolkensteinu in mu zaklical:

»Med nama še pride dan obračuna, grof Wolkenstein!«

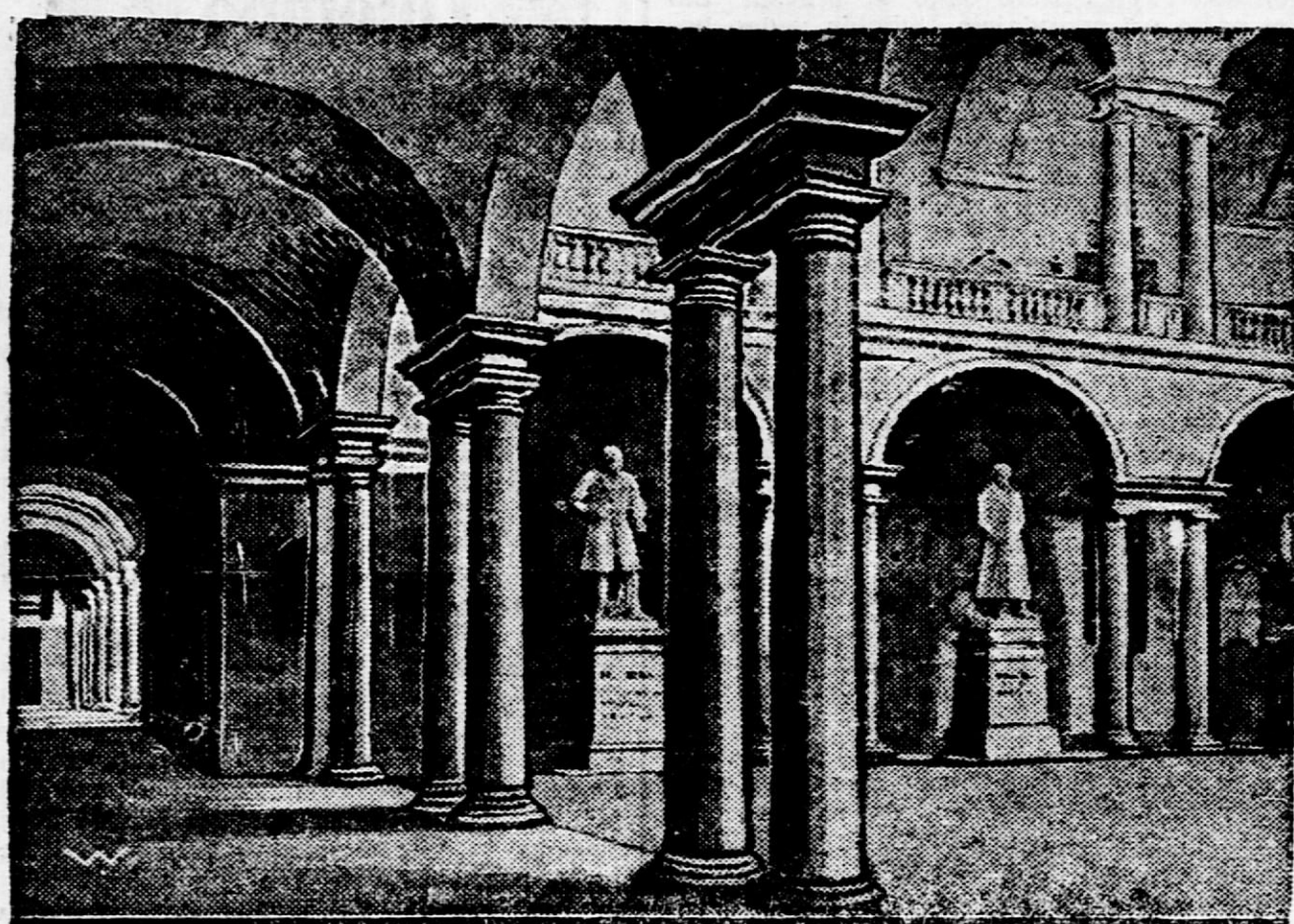
IV.

Na cesarjev ukaz.

Za trenotek je cesar kakor okamenel obsedel pri svoji pisalni mizi. Z njegovega lica je odsevala razburjenost, ki jo je povzročilo poročilo generalnega adjutanta grofa Paara. Grof Paar je z obupnim izrazom na obrazu čakal na odredbe vladarjeve. Teško mu je bilo pri srcu, da je moral poročati cesarju o dogodkih, ki so se odigrali v nadvojvodovi palači. Toda smatral je za svojo dolžnost da obvesti svojega gospodarja o vsem, kar se je prigodilo. Vtis njegovega poročila je bil na starega gospoda tako silen, da se je skoraj kesal, da mu je prijavil to stvar.

To in ono.

1100 letnica univerze v Paviji.

Redki so jubileji, kakršnega praznuje letos univerza v Paviji. Ta stara in znamenita univerza, na kateri so študirali med drugimi Scarpia, Spallanzani, Tiscot in Volta. Univerza ima juridično, medicinsko, matematično, prirodoslovno, filozofsko in literarno fakulteto, poleg tega tečeja za farmacijo in babice, botaniki vrt in knjižnico, obsegajočo nad 200.000 knjig, zlasti medicinske in prirodoslovne vede. Povodom tega izrednega jubileja so napovedane v Paviji velike svečanosti, na katere je

povabila univerza odlične zastopnike vsega znanstvenega sveta. Univerzo v Paviji je ustanovil začetkom maja leta 825 kralj Lothar. Višek svojega razvoja in slave je dosegla koncem 10. in v 11. stoletju, ko se je pod spretnim vodstvom Lanfranca povzpela do največjega raznaha v znanstvenem udejstvovanju. Lanfranco je umrl kot kneževski kancler. Univerza in mestna občina v Paviji mu nameravata postaviti spomenik.

Detska moda.

Način, kako se zdaj oblačijo deca, je neomnožno v tesni zvezi z modernimi vzgojnimi metodami. Vzgoja s pomočjo nasilja nad dečjo je že davno zavrnjena. Dečje je treba vzgajati z drugimi sredstvi, v prvi vrsti z dobrim vzgledom in lepo, prepričljivo besedo, ki vedno najde lepo mesto tudi pri mladini. Dete ni več opica, ki se vežba in kroti, ono se od odraslih ne razlikuje v bistvu, temveč jim je kot mlado človeško bitje podobno. Vsi življenjski pojavi tvorijo verigo, ki je nobena sila definitivno tu ne bo mogla pretrgati. In če so pedagogi pod političnim razmerjem slednjič opustili pristaša sredstva ter jih nadomestili s svobodnimi metodami, ni mogla ta sprememba ostati brez vpliva na druge strani detskega življenja, tako na pr. na obliko. Detske mode je že več let svoboda in udobnost. To geslo bo težko kdaj izgubilo svoj vpliv. In če ni dečje več ukroščena opica, ki bi jo kazali roditelji drugim ljudem, nogo neoprestano razvijajoče se bitje, ki se telesno in duševno oblikuje ter izpopolnjuje, se naravno ne more ograjevati v modni za komedijantsko pretiravanje noše in barv. Detska obleka se ne razlikuje bistveno od obleke odraslih, vendar pa ima svoje posebnosti, ki odgovarjajo zlasti higienskim, estetičnim in etičnim zahtevam mladosti.

Detska obleka mora biti čim priprostejša. Enostavni okrasni in zmešani, nikoli preveč kričave barve. Mimoli so čisti, ko je deca hodila v kričečih oblekah, češ da mora biti tudi v obleki, torej jo zunanost vesela. Zdaj imajo prednost rjave barve, kakor krem, svetlo zelena, trantirska modra itd. Kar se tiče sicer detskih oblik, ni bistvene razlike med dečjo in odraslimi.

Dečlice nosijo gladke in kratke čivke brez označenega pasu. Tako je bilo lani, toda iz prejšnjih let je ostal jermenček čez pas, ki pa ne sme biti pretesen. Večinoma je zdaj pas sploh izginil. Kjer je še v modi, se je pomaknil zelo nizko, skoraj do kolen. Zadnja detska moda skuša združiti enostavnost z zahtevami udobnosti, kar pa ni tako lahko, kakor pri damskih toaletah, ker detske obleke ne morejo pogrešati okrasov. Detsko obleko je treba na vsak način skromno in okusno okrasiti z raznimi trakovi in vezinami. Pri tem je treba paziti, da nas ljubezno do malčkov ne zapelje v pretiravanje, ker je to za detsko zunanost največja škoda. Našopisna in našopisna deca je naravnost zoparna. To naj si zapomnijo zlasti zlasti one matere, ki imajo navado obešati na svoje dečje celo kramarjce.

20.000 zakoncev je ločil.

Newyorški sodnik Josef Sabbath je lahko ponosen, da je dosegel v svoji praksi izreden rekord. Nikjer na svetu ni sodnika, ki bi bil ločil toliko zakoncev, kakor mr. Sabbath, 45-letni mož, predsednik newyorškega sodišča za ločitev zakoncev. Nič manj nego 10.000 zakonskih zvez se je proglasil Sabbath v svoji sodni praksi za neveljavne. Število ločitev v Ameriki stalno narašča. »Chicago Tribune« je razpisala nedavno veliko anketo o vprašanju, kaj je pravzaprav krivo, da je v Ameriki toliko nesrečnih zakonov. Ob tej priliki se je obrnil nekdo poročevalec na Sabbatha kot na najbolj kompetentnega strokovnjaka ter ga je vprašal, kaj tiči pri njegovem mnenju vzrok, da se v Ameriki toliko zakoncev loči. Mr. Sabbath je novinarju najprej izjavil, da pripravila za gledališki oder igro »Ločitev«. Svoje izkušnje, ki jih ima kot sodnik v dolgoletni praksi, hoče pesniško obdelati v šaligr. Ta igra naj bo opomin mladim zakoncem, ki so čisto na krivih poth in žrtve malenkostnih intrig, ko se ločijo.

Glavna bolezen modernih zakonov je po Sabbathovim mnenju pomankanje medsebojnega zaupanja in spoštovanja. Ameriška

zakonodajala, ki v nasprotju s prejšnjimi predpisi zelo olajšuje poroko in ločitev, vpliva tudi na porast števila nesrečnih zakonov. Ljudje se zvežejo za vse življenje, ne da bi se poznali. Zakoni, ki se sklenejo po dveh ali treh tednih po tem, ko sta se fant in dekle spoznala, so hlapci igre, pri katerih so ljudje obeh udeležencev že vnaprej zelo slabi. Tudi sistem »enega deteta«, ki pridobiva v Ameriki čedalje bolj na terenu, vodi naravno čisto k ločitvi. Na novinarjevo vprašanje, kaj bi svetovale mladim zakonskim kandidatom, je Sabbath pokazal prolog svoje nove šaloigre. Zlata pravila, ki jih je sestavil mr. Sabbath za mlade zakonce, pa obsegajo sama splošna problema. Mlademu zakoncu toplo priporočila, naj preživi svoj prosti čas doma, da ženo dobro spozna. Tudi vse zabave in druge pridobitve naj poseba skupaj z ženo. Mladi ženi pa priporočila, naj ne bo ljubosumna in naj ohrani svojo neodvisnost v enakih meri, kakor mož. Če nastanejo v hiši domači prepri, naj ne kliče za vsako malenkost na pomoč tet in drugih sorodnikov.

Slednjič ga je novinar vprašal, da-li smarta reformo zakona o ločitvi za potrebno in pravilo. Mr. Sabbath je odgovoril: »Ločitev v sedanjih oblikah omogoča stalni napredek v emancipaciji žensk. Bilo bi torej napačno, če bi hoteli na ta način omejiti število nesrečnih zakonov. Bolj potrebna bi bila reforma določb o sklenitvi zakonske zveze. Namen države ni braniti ljudem, ki nečesto skupaj živijo, da bi si poiskali srečo drugod, nego onemogočiti nepremišljene zakonske zveze.«

Sultanov pritlikavec.

Sultan Mahmud II., ki je vladal začetkom preteklega stoletja, je imel pri sebi dolga leta pritlikavca, slavnega Ahmed Ago. Sultan je bil prebrisani mož, še bolj prebrisan in prekanen pa je bil manj Ahmed Ago. Tako je bil majhen, da je komaj pogledal na mizo. Pa grd je bil kot spaka. Suh, droben, tenke nočice, skoro nič prsi, glava pa precej velika, oči globoke in žareče, oster pogled. Kdor je videl kdaj to malo spako, ni pozabil onih bodečih oči. Usta je imel široka, ustnice debele, nasmeh je bil strupen. Obraz starikav. Smešna figura. Kdor je zagledal pritlikavca, se je nasmajal. Telesno od narave tako zapostavljen, je bil pa duševno toliko bolj razvit, bistroumen, zbadljiv in hudoben. Imel je mnogo sovražnikov zaradi tega. Ako je kdo z dežele prišel v sultanovo palačo, si ga je ogledal malih Ahmed Ago in mu dal takoj zbadljivo ime, za katero je vselej izvedel tudi sultan.

Sultan Mahmud je imel malega spakca vedno okrog sebe. Zjutraj je že smel priti v Sultanovo spalnico in potem je spremljal sultana navadno ves dan, dokler se ni vlegel k počitku. Pri kosilu je sedel zraven sultana, spremljal ga je po krasnih drevo-redih, kjer sta zbijala šale, in v vseh državinih in hudoben. Imel je mnogo sovražnikov zaradi tega. Ako je kdo z dežele prišel v sultanovo palačo, si ga je ogledal malih Ahmed Ago in mu dal takoj zbadljivo ime, za katero je vselej izvedel tudi sultan.

Pritlikavec je smel sultana spremljati tudi med pesalke in druge ženske v palači, kamor ni smela stopiti druga moška noga. Lepe odaliske so se smelele pritlikavci pošasti. Počasi pa so se ga tako privadile, da so se kar pulile zanj. Tudi ako sultana ni bilo doma, se je Ahmed Ago lahko svobodno gibal, kjer je hotel. To pa je bilo zanj končno usodno.

Nekot je nekdo opozoril sultana, da Ahmed Ago dvori lepo odaliskam na način, ki je nedopusten. Sultan je ga dal opazovati in kmalu je bil aretiran mali pritlikavec in odaliska, s katero se je pečal. Kaj bo sedaj? Ves Carigrad je pričakoval

običajno kazni, da namreč odalisko stisnejo v sod, katerega zvalje v morje. Ahmed Ago pa obesijo zunaj pri vratih. Toda sultan ni mislil na to, ampak kaznoval ju je s tem, da sta se morala vzeti. Pripravil jima je slavno ženitovansko pojedino in kupil krasno posest zunaj mesta. Tam sta se neaselila. Ves Carigrad se je smejal izrednemu paru.

Ko je odšel mali tovariš sultanov, je ostal sultan sam. Zalosten je bil, ker se je tako težko ločil od malega spaka, in vzdihnil je: Najbolj sem pri tem kaznovan jaz sam!

! Zahvale in priznanja !

dobiva redno za krasno blago, izborne kroje in solidne cene, trdka
Drago Schwab, Ljubljana. 24 L

Zvezdni katalog.

Uprava rimskega observatorija je izdala te dni zanimivo knjigo, ki predstavlja sedmi zvezek velikega zbornika — kataloga zvezdnega sveta. Petdeset let že sestavlja odlični učnjaki starega in novega sveta v ameriških in evropskih znanstvenih institutih popoln nebesni atlas, v katerem bi bile astronomne slike nebesnih teles, obenem pa vsi doslej znani podatki o zvezdah. Omenjeni zvezek je samo del astrološkega atlasta, ki predstavlja s svoje strani del velikega splošnega kataloga. Mednarodni odbor, v katerem sodelujejo zastopniki vseh velikih observatorijev, je razdelil delo med posredne znanstvene institute.

Pri akciji za sestavo tega ogromnega kataloga sodeluje 18 institutov, in sicer 10 evropskih, 3 ameriški, 2 afriški in 3 avstralski. Metoda, po kateri delujejo, je točno določil omenjeni odbor. Tudi teleskopi so na vseh observatorijih urejeni tako, da je opazovanje svetovlja z različnih točk zemlje vedno v tesnem kontaktu. Inicijativa za to velevažno znanstveno delo je dal znameniti francoski astronom Rouchese, ki je leta 1885, kot vodja pariškega observatorija sklical vse odlične astronome na mednarodno konferenco v Parizu. Na konferenci je bil soglasno odobren njegov načrt, da se sestavi z združenimi močmi nebesni atlas, v katerem bi bila ohranjena potnomska slika neba v taki obliki, kakor jo je videl človek koncem 19. in začetkom 20. stoletja.

V poedinah zvezkih astronomičnega kataloga bodo zaznamovane vse zvezde do štiridesete velikosti. S pomočjo sedanjih teleskopov se lahko fotografira okrog 1.000.000 zvezd. Seveda je to samo neznamenit del neštutih nebesnih teles. Vendar pa njih število ni tako neizmerno, kakor bi si mislili oni, ki m poučen o novejših uspehih zvezdoslovja. Astronomi namreč trdijo, da je v vsejirju poldrugo milijard zvezd. Po čudnem naključju odgovarja to število približno številu prebivalcev naše zemlje, tako da ima vsak človek res svojo zvezdo, kakor pravi preprosto ljudstvo. Kakor je ugotovil francoski astronom Charles Normand, je v enem kubičnem metru peska okrog 1 in pol milijard peščicnih zrn. Še bolj čudno se zdi svetovje, če je primerjamo z milijardami molekulov v 1 gramu vode. V eni kaplji vode je namaj 36 bilijonov molekulov. Rimska cesta ali mlečna pot ima v svoji neskončnosti manj zvezd, kakor vodni mehurček na površini čase šampanjca molekulov.

Strašna statistika.

V malem gledališču »Adyara« v Parizu so skicirali te dni ženske manifestacijske zborovanje, na katerem so govornice ostro obsodile moralno pokvarjenost francoske družbe ter pozivale na boj proti spolnim boleznim. Naval na zborovanje je bil tolik, da ni bilo v gledališču za vse prostora. Manifestacijske shode so se udeležile vse odlične deitvke na socialnem polju. Govornice so naglašale potrebo energične akcije proti demoraliziranju francoskega naroda in pozivale navzoče žentvo v boj proti spolnim boleznim. Zdravnika gospa Montreuil — Straussova je navajala statistične podatke, pred katerimi mora utihniti še tako mameči klic po nasiadi.

V Franciji umira letno povprečno 140 tisoč oseb, med njimi 40.000 otrok v starosti izpod petih let. Vsako leto je v Franciji približno 35.000 mrtvorojenih otrok. Polovica teh je žrtve spolnih bolezni. Od 1000 žensk, ki se podvržejo ginekološkim operacijam, je 70 do 75% spolno okušenih. Pariški tisk opozarja, da bi morali imeti tudi moški toliko poguma, da stopijo pred javnost s statističnimi podatki o spolnih boleznih, če so bile že ženske tako pošestne in odkrite, da so javno razpravljale o svoji nesreči in sramoti. Seveda je malo verjetno, da bi moški sledili temu pozivu, ker operirajo večinoma z dvojnim merilom. Ženske obsodajo in zaničujejo, če so spolno bolne, sami pa vedno najdejo izgovor za svojo bolezen in nečesto priznati, da so čisto oni krivi ženske nesreče.

Kazen preko groba.

V nekaterih kraljih naše države vladajo med narodom čudni nazori in običaji. Zlasti velja to za Hercegovino in Crno goro, kjer je narod predvsem neizprosen proti nezakonskim materam. Gorje devojki, ki se je spozabila, da je padla in dvakrat gorje, če je postala mati. Pred kratkim smo poročali o strahovitem slučaju v Crni gori, kjer je nekdo odrezal nezakonski materi nos. Sicer, sicer ne tako brutalen slučaj se je odigral te dni v Travrnjanih v Hercegovini. Lepa Marica N. je imela ljubavno razmerje z Jakonom D. Bila je to tipična slika vaške ljubavi. Fant je imel sicer dekle rad, toda bilo mu je preervno. Zato bi je zapustil. Marica je med tem čutila, da je postala mati. Dolgo časa je pred svetom prikrivala svoje stanje, a ko to ni mogla več, je bratu

zauzela vse. Prvi hip je bil brat presenečen. V njem sta se borila dva občutka: ljubav do sestre in zavest, da je čast njegove rodbine poteptana. Zmagala je ljubav do sestre. Zato je odšel na selo k Jakonu, ki je imel že odnošaje z drugo devojko in mu zagrozil: »Če ne vzameš čez štirinajst dni moje sestre, ne boš ostal živ!« Jakov je vedel, kaj to pomeni, zakaj v Hercegovini v tem slučaju ne poznajo šale. Ali namesto da bi stopil s svojo nekdanjo izvoljenko pred oltar, je pobegnil iz Travrnjanja. Marica je pred kratkim rodila dvojčka. Nihče ni nesrečni devojki pomagal pri porodu in tako se je dogodilo, da je vsled izkrvavitve umrla. Niti po smrti niso sosedje priznali nesrečnemu dekletu. Ko je hotel brat truplo svoje sestre položiti k večnemu počitku na občinsko pokopališče, so mu to sosedje preprečili, zakaj »nečastna« mati ne sme počivati v sveti zemlji. Nato je brat sam zakopal svojo sestro na domačem vrtu...

Sir.

Izdajanje sira je bilo znano že v najstarejših časih. Sir se izdeluje na ta način, da izločimo takozvano sirovino iz mleka. Po tem, kakšno mleko se porabi za izdelavo sira, surova in z maslobo ali po posneto, delimo tudi sir v več vrst. Če dodamo še smetano, dobimo smetanov sir. Sir je sestvina, ki vsebuje mnogo redilnih snovi. Polek tega je lažji od mesa. Pri nas se sir doslej še ni tako razširil, kakor bi bilo v interesu narodnega gospodarstva in zdravja, toda v inozemstvu, zlasti v Italiji in Franciji, je neobhodni del kosila posebno med delavstvom. Po tem, koliko je ostalo v siru sirovine, razločujemo mehki sir, n. pr. neutheatski ali limburški sir de Brle in trdi sir: ementalški, lidamski, parmazanski.

V mnogih kraljih primešajo siru nekoliko krompirjevega testa. To da siru dober okus. Pri izdelovanju sira je treba zelo paziti, da je posoda čista. Nevarna je kovinska posoda, zlasti iz stanoliča, če je v njem večja množina svinca. Svinec pride v sir in lahko povzroči zastrupljenje. Če se pojavijo v siru črvi, ga lahko vseeno jemati. Samo črve je treba odstraniti. So pa tudi taki čudaki, ki sir brez črvov sploh ne marajo. Iz sira se izdeluje tudi pudding in sicer tako, da se razmeša košček masla z žemljico, namočeno v mleko, nato se doda rumenjaki, malo mleka, soli in toliko sira (vseeno kakršnega), da zmes ni preredka. Slednje se doda še suag iz dveh beljakov. Kuha se dobri dve uri. Peč ne sme biti preveč zakurjena, ker se sirov pudding pokvari, če vre.

Eksperimenti s šimpanzom.

V zoološkem laboratoriju moskovskega »Darvinanum« so delali zanimive poskuse s umstvenimi sposobnostmi šimpanza. Petletni šimpanz »Jon« se je natil izbirati med različnimi predmeti, ki so bili slinili drugim, katere so mu pokazali pred eksperimentiranjem. Pred šimpanz so položili tablice v različnih barvah. Eksperimentator mu je pokazal rdečo tablico in opica je vzela od svojih tablic tili rdečo, ter jo prinesla eksperimentatorju. Na ta način so ugotovili, da loči šimpanz barve. »Jon« pozna celo razliko med pozitivni in negativni. S temi poskusi je rešen dolgoletni spor med učnjaki, ki niso hoteli verjeti, da se opica spozna v barvah. Zdaj je tudi doganjano, da so opice razmeroma od vseh živali intelektualno najbolj razvite.

Kako nastopajo pariški apaši.

Velemešno življenje pretresajo skoro vsak dan velike apaske afere ter zločinstva v največjih obsegih. Amerikanski zločinci se poslužujejo pristno ameriških metod. Z jadrnim avtomobilom pridrejo pred banke, ki jo mislijo oropati, napadejo biagajce, jih oropajo, nato pa se vsedejo v vozila in jo odkurijo, da ni ne duha ne sluha za njimi. Amerikanske banke so že začele izvežati uradke v rabi orožja in zadnjič so neke novine prinesle slike mlčnih Američanov kako strážijo vhode svojih uradov. Londonski zločinci postopajo nekoliko hladnokrvnejše, kakor odgovarjalo temperamentu Angleža. V velikih orientalskih mestih se zopet zločinci poslužujejo največ beznice opija in opojnih strupov, s katerimi omamijo žrtve ter jih kratkoma zabodejo. Nato izginejo z naropanimi predmeti in denarjem brez sledu. Pariški ropari, apaši imenovani, so nekoliko romantičnejši, kakor njihovi tovariši v Chicagu, Newyoriku, Londonu ali Tokiju. Tudi ti ne poznajo šale, in kadar gre za velike svote, ne poznajo pardona. Zlasti so pariški apaši ljudi in predzniki v obrambi proti policijskim organom. Pred leti so morali policijski organi neko hišo, v katero so vdrl apaši, direktno demolitirati ter obstreljevati s topovi, da so prislili zločince in kapitalisti. Čim pa apaši dovrše svoje delo, se zopet vračajo v normalno družbo in sicer ponavadi s sila dobro prilagojenimi se šminkam in s pretvorjenimi barvami obraza, las, brade itd. Tako izpremenjeni nadaljujejo svojo običajno »buržujsko« življenje, popivajo po breznicah in šantanih, se šalijo s prijatelji, se bratijo s policisti, da potem pri ugodni priliki in po dovršenih pripravah in izsledovanjih zopet prestrašijo javnost s kakim nezasišanim hudodelstvom. Francoski apaši so torej nekako romantično navdahnjeni. O nekem takem apasu poročajo sedaj pariške novine. Pred dnevi so drzni tatovi ob belem dnevu vdrl v neko veletrgovino dragocenih kamnov. Policija je zaman iskala tatove. Pred dnevi pa so policijski organi zapazili na velikem trgu pred pariško opero gručo ljudi, pasantov in mirnih prebivalcev, ki so sledili komičnim dovtipom in recitacijam bohema. Policijski organi so si moža od blizu ogledali ter kmalu videli, da nosi neizmerno dolgo, umetno napravljen nos. Ker so vedeli za njegovo ime, so ga poklicali s pravim imenom in mož je bel naenkrat zalet in oddan v zapore.

SKRAJNI JE ČAS!

Je, da se prepričate, da eden par nogavic z žitom in zrnaki (rdečo, modro ali zlato)

za kakor štirje pari drugih! Dobivajo se v prodajaln h.

O. S. Marjen:

Ne boj se ničesar!

Prevedl dr. F. S.

Ako je naš duh v negativnem stanju, pravimo »da« k stvarim, h katerim bi v pozitivnem — normalnem — gotovo rekli »ne«. Negativni duh ni sposoben, da bi ukrenil kaj važnega, zakaj v takem negativnem stanju omarheno in svo pripravljeni storiti vse, kar bi je za trenutek udvinilo od nas neprijetnosti in nadomestilo s prijetnostmi in udobnostmi. Ako pa navdajajo naš duh pozitivne misli, ne morejo nadvladati zanikajoče in bolne misli ter nam ne morejo jemati odločnosti in nas tudi ne morejo zapeljati na krivka pota. Samo v dobi, ko se naš duh nahaja v negativnem stanju, lahko zavlada v nas izpolnjevanje potrebiti.

Naša delazmožnost je odvisna od tega, v koliko moremo obvladati silo, ki so skrite v naših mislih. Mnogo ljudi ima baš v tem oziru usodepolno slabost, da ne morejo osredotočiti z zadostno močjo svojega duha na eno edino točko.

Prav lahko takorekto na prvi hip lahko spoznamo, je-li miselnost človeka, s katerim smo se srečali, ustvarjalca ali slabotna. Vsak stavek, ki ga izgovori, priča o tem.

Človek pozitivnih lastnosti je silen človek. Mnogi ljudje imajo toliko pozitivnih lastnosti, izražajo toliko ustvarjalne volje, iz njih kipi taka sila, da se jim navadni ljudje podreajo hoté in nehoté, instinktivno — takemu silnemu značaju ves svet odpira pot. Izraža namreč silo. Je rojen voditelj. Njegove besede imajo moč prepričanja.

Drugi ljudje niti ne premišljajo o vzroku, kako sledi takim vladajočim značajem. Zlepo ubogajo višjo naravo.

Umetnost vseh umetnosti je, da si ustvarimo življenje tako, da neoprestano zmagujemo, kar niti ni tako težko, ako imamo voljo, da se za vse pravilno pripravimo in izvežbamo. Ako se nismo tako pripravili, je seveda naš duh mnogokrat dolgo v negativnem in neproduktivnem razpoloženju; namesto, da bi on obvladal stvari, prihaja te nam.

Neskončno večjo vrednost, kakor vse človeška in grščina, kakor tudi vsa filozofija bi imela za vsakega študenta okolost, da bi se naučili, kako naj ohrani svoj duh v takim stanju, da bi bil neoprestano pripravljen na vse, kar bi ga obvarovalo in pozitivno in da bi ga obvarovalo vsega, kar bi ga moglo napraviti negativnega in neproduktivnega.

Premožnim ljudem z najboljšo izobrazbo se slabo godi in to samo zato, ker je njihova misel negativna, nesposobna za produktivnost, z eno besedo, ker ni ustvarjalca.

Pozitivne misli učinkujejo vstvarjajoče in to je največja zmožnost vseh duševnih lastnosti. Ako se tvoj duh nagiba k temu, da bi postal negativen, ako nimas dovolj iniciative, lahko svojo ustvarjalno moč čudovito okrepiš, ako postane tvoja navada, da si ohraniš k vsem stvarim in prijetijem pozitivno razpoloženje duha.

Ne navadno pomaga tudi, ako sam o sebi neoprestano trdiš, da si tak, kakoršen bi rad bil. To ne pomeni trditve, da upaš tak postati, marveč da si že v resnici tak. Presenečen boš, kako hitro bo tvoj značaj dobil ono lastnost, katere si tako zelo želiš.

Naš duh je kakor tkalec, ki sprejema vsak zorec, ki mu ga podajamo ter ga potem pretke v resničnost. Kako veličastni značaji bi se mogli ustvarjati na ta način, ako bi vsak človek imel v duhu pred očmi neoprestano on vzor, ki bi ga rad uresničil v tikanju svojega življenja. Tako bi nastal končno vzor popolnega človeka, takega, kakor ga je zamislil Bog.

Mi pri tem lahko sodelujemo na ta način, da gojimo bistvene in zaželenje lastnosti vedno v osrednju svoje zavesti, izločimo pa od tam vse, kar jim nasprotuje, to je lastnost negativnega značaja.

Anekdote.

Krasno so v Moskvi očitali, da pošilja iz inozemstva uradna poročila o tem, kako se vse države zanimajo za trgovino z Rusijo, ko pa posetijo inozemski trgovci Moskvu, se za kupčijo sploh ne zmenijo in skušajo čim prej odnesti pete nazaj. Krasni je odgovoril nezadovoljivim rojakom: »Vidite, to je kakor v oni židovski anekdoti: Židov, ki je pobegnil mož. Zatekla se je k rabinu, ki vse vé, naj ji pove, da-li in kdaj se vrne ubežni mož Rabin je imel ta čas šolo in zato mu je poslala dečka s pisnimnen vprašanjem. Deček je prinesel pisnični odgovor, toda že od daleč je zaklical židovki: »On se ne vrne!«

Židovka je vzela rabinovo pismo in čitala: Vrne se čez pol leta.

»Kako moreš trdit, ti cigan, da se ne vrne, če mi pa rabin tu piše, da se vrne čez pol leta!« Deček se je nasmehnil, pogledal je grdo židovko in odgovoril: »Saj bi rabin tega ne napisal, če bi te videl!«

Ko je pošteni grovec Abeles umrl, so mu postavili spomenik z napisom: »Tuka počiva Abraham Abeles, vrl mož in pšten trgovec.« Ko je prečital ta napis njegovi prijatelji, je vzdihnil, rekoč: »Ubogi Abraham, pokopal so te z nekima dvema neznančema!«

UNDERWOOD pri LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 61. UNDERWOOD

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene, običajno, vsaka beseda 50 rav. Najmanjši znesek Din 5.

MALI OGLASI

Zastavje, doplačevanje ter oglaševanje trgovskega znanja, vsaka beseda Din 10. Najmanjši znesek Din 10

Prodaj
POZOR! POZOR!
Slamniki za dame
in deklice se bodo prodajali po tovarniških cenah od sobote naprej — vsak dan samo na prvih treh stojnicah na trgu Sv. Jakoba. — Sprejemajo se tudi stari slamniki v popravilo. 898

Službe
Jedno pletalico
za pleten stroj (strikerico) — trazen. — Upravitelj: Hela, industrija pletenih roba, Prilaz, Dž. Deselica, Zagreb 91. 922

Zastopnike
(krajevne) sprejema večja zavarovalna družba — pod zelo ugodnimi pogoji — Pismene ponudbe pod »Zavarovalnica« na »Publicitase, d. d., Ljubljana«. 856

Dekle,
stara 20 let, vajena v trgovini, gostilni in kuhinji ter večje vseh drugih del — išče primerno mesto. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Kjerkoli/904«. 925

Provizijskega potnika
išče žgálnica žganja in tvornica likerjev za vso Slovenijo. V obzir pridejo samo poštene, spretnosti, ljudje, ki so zlasti dobro uvedeni pri kmetijskih gostilničarjih in imajo široko znanje. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »F. K./883«. 898

Kupim
Srebrne krone
kupim. — Ponudbe pod »Plačam dobro 68/L na upravo »Slov. Naroda«. 898

Suhe mavrohe ali smrčke
kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobice jurčke. **Sever & Komp.** Ljubljana

Šokali
Auto-garažo
v sredini mesta — iščen za takoj. — Pismene ponudbe pod »Garaža/902« na upravo »Slov. Naroda«. 898

Nepremičnine
Vila v Ptuj
s petimi parketiranimi sobami, velikimi stranskimi prostori, zidanih hlevom, sadnim vrtom — se radi preselivne poceni prodaja. — Vprašati: Hofmann, Ptuj, Trubarjeva cesta 4. 898

Trgovina čevljev
v sredini mesta Grada, prvovrstna zaloga, z najboljšimi odjemalci, vsled odstopovanja za 15.000 šilingov napodaj. Pripravno tudi za boljšega čevljarja. Ponudbe na: Kozicz, Graz, Kolbengasse 5. 898

Kdor želi kupiti ali prodati
veleposredstvo, graščino, posestvo, hišo, vilo, tovarno, trgovino, obrt itd. — naj se obrne na »Gospodarsko pisarno« družbo z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II. 34/L 898

Razno
Predtiskanje
ročnih del najmodernejših vzorcev po izvanredno nizkih cenah. — Predskofijo 1/L. 61/L 898

Osebe,
ki so pripravljene proti proviziji razpečavati loterijske srečke v Ljubljani in po deželi — najaviijo pod »Loterija/913« na upravo »Slovenskega Naroda«. 898

Društvom in zasebnikom
prevaja in prepisuje spise »POSREDOVALEC«, Ljubljana Sv. Petra cesta 23. 16/L 898

PREMOG
trboveljski, liboski, črnomaljski, drva, izjemni koks, ogje, železke krute dobavlja **ILIRIJA** Ljubljana, Kralja Petra trg 8 Tel. 220. — Plačilo tudi na obroke. 1037

»Gon«
nov preizkušen in edino sigurni lek proti kapavici (tripper) ter zastarelemu (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurja. Za popolno ozdravljenje treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din. — Proizvajala in po pošti razporejena tudi na zdravniški predpis lekarna Penic, Zaprreprečiš, Hrvatska. 99/T 898

Najceneje
se podpičajo raznovrstne nogavice. — Pred Skofijo 1/L. 60/L 898

Inkasiranje
terjatev prevzema »POSREDOVALEC«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23. 16/L 898

Impotenca
v vsakem slučaju takoj ozdravljiva! Obniti se za pojasnilo na upravo »Slov. Naroda« pod »Sigurna rešitev/914«. 37

Plačam 100 lir
tistemu, ki mi prinese vse moje, danes zjutraj na železnici mi ukradene dokumente. Dobi jih tudi sam, in odstopim od kazenskega postopanja proti njemu. Ukradenih 350 Din ne zahtevam nazaj. — Albin Kirn, Knežak 188, Venezia Giulia. Odda se lahko tudi ljubljanski policiji. 915

Važno za tvorničare in veletrgovine!
Nada zastupstvo (Živkovci) Osljek, Mišičeva 25 (vlastita kuća), pruža DO DIN 200.000 JAMSTVA kod povjerenja stovarišta ili zastupstva bilo koje struke za Osljek s okolcom. Bezuvjetna ispravnost, solidnost, poverljivost i trgovacka trezvenost zajamčena. Adresa gore. 881

Absolventinja
trg. točaja
išče mesta praktiranja. Ponudbe pod šifro »Marjiva 927« na upr. Slov. Naroda. 898

Novosti
čestkega in angleškega sukna v bogati izbiri priporočila 73/L. Ljubljana

Pozor, šivilje!
Pisiranje vseh vrst šiviljanje, entlanje in preoblečene gume izdeluje najceneje in najhitreje 37

BELIHAR i VELEPIĆ
Ljubljana, Sp. Šiška, Kolodvorska ul. 150.

J. Stjepušin
= Sisak =
preporuča najbolje tambure, žice, partiture i ostale potrebšćine za sva glazbala. 21/L

Preselitev.
Vljudo naznanjam cenjenim naročnikom in slav. občinstvu, da se **slamnikarstvo in klobučarstvo Brilly** dne 6. aprila t. l. z Resljeve ceste preseli v Dalmatinovo ulico št. 10, dvorišče spodaj (nasproti hotela Štrakelj). Zahvaljujem se za dolgoletno zaupanje in prosim cenjenega občiska tudi na svojem novem mestu. Se prijazno priporočam. 925

Držala za pakete
(Paketknobel)
jako praktična in ob enem dobra reklama pošilja po kg (ca. 500 kom.) a Din 60 — po povzetju franko na vsako pošto postajo v zavojih a 5, 10, 15 in 20 kg 917

KAROL THISL, MARIBOR. Meljska c. 28

Za pomladansko sezijo
se priporočam v izdelovanje vseh vrst oblek, površnikov i. t. d. po najnovejših vzorcih. Delo strogo solidno, norežba točna, po zmeranih cenah. Na zahtevo pridem tudi na dom. Z odličnim spoštovanjem 924

M. Caserman, krojaški mojster,
Ljubljana, Martinova cesta št. 9.

Hotel Kovačević, Hvar
Dalmacija Jug. Madeira Dalmacija
Hotel sa 20 soba na najlepšem položaju uz samo more. Krasne sunčane sobe. Restauracija otmjena. — Kuhinja izvrsna — opskobljena uvjek svežom ribom. Podvorba točna. — Pension dnevno Din 75.— Prospekt se šalje na zahtjev besplatno. 919

Vabilo
na III. redni občni zbor »Celjske posojilnice d. d. v Celju«, ki se vrši v četrtek dne 16. aprila 1925 ob šestih zvečer v sejni dvorani Celjske posojilnice d. d. v Celju.

- Dnevni red:
1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju v l. 1924. in predložitev bilance.
 2. Poročilo revizijskega odbora.
 3. Sklepanje o predloženi bilanci pro 1924.
 4. Sklepanje o razdelitvi čistega dobička v smislu določbe § 24. družbenih pravil.
 5. Dopolnilna volitev članov upravnega sveta.
 6. Volitev revizijskega odbora.

Po določilu § 6. družbenih pravil se smejo občnega zbora udeležiti le delničarji, ki so založili vsaj tri dni pred obnim zborom pri blagajni te družbe v Celju ali pri blagajni podružnice v Šostanju vsaj pet delnic po nom. Din 100.— Ta seznam delničarjev, ki so položili delnice k občnemu zboru, se zaključi 14. aprila ter ima do tega dne vsak k glasovanju upravičeni delničar pravico pregledati ta seznam in društvenih poslovnih prostorih. Od tega dne naprej ima tudi vsak delničar pravico zahtevati prepise računskega zaključka, bilance in računa o izgubi in dobičku za preteklo poslovno leto ki so na vpogled v družbenih prostorih od danes naprej do občnega zbora.

Celje, dne 27. marca 1925.

FR. P. ZAJEC
Izpravljen optik
Ljubljana
Start trg št. 9.

Najnovejša iznajdba!
Brez kvarenja blaga kemično snazenje in vsakovrstno barvanje oblek.
ANTON BOC 56/L
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6
I. nadstr. Glinice-Vič 46

„Opeka“
porovrstne zidake priporočila opekarna
„Emona“ d. d.
v Ljubljani. — Tovarna na Viča (Brdo). — Pisarna v Pržakovi ulici 3, pritičje.

Edino prave „Gaiser“ čevlje in lovske čevlje dobite le v novo urejeni trgovini in delavnici
J. Brajer
Ljubljana 3396
Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo vseh vrst čevljev po meri in vse vrste tržnih čevljev. — Trgovci popusti! Cene solidne! Postrežba točna!

PRODAJA LESA
na panju
Na veleposredstvu Starc v Hotemelu pri Zidanem mostu se prodaja na cianju: 8250 m³ borovega lesa in 8250 m³ bukovega lesa. Ponudbe s cenami za vsako obeh vrst lesa se sprejemajo do inkl. 4. aprila t. l. od g. inž. Ant. Sodnika, Ljubljana, Zrinskega 6/II. Prodajni pogoji se na zahtevo od imenovanega dostavijo. Osebnost na vpogled vsak torek, četrtek, sobota dopoldne. 883

Modistka Mila Hutter
se priporoča cenj. damam za spomladansko sezijo. — Sprejema vsakovrstna preoblikovanja in popravila po nizkih cenah.

Najlepše
in vitko postavbo
napravi **trabunni pas** (Hüftenformer), izdelan ob znižanih cenah v ateljeju
Ana Hutter
Dunajska cesta 6/II
v hiši lekarnar Piccolli.

INDUSTRIJSKE POTREBŠTINE
vsake vrste
gatorske žage
cirkularne žage
klingerit
zguščila
šmirkove ploče
tvoit mast
cilinder olje
mazalnice
plinske cevi
siderorji
jermenji
slati
pumpo
armature
gumene cevi
mlinska svila
čelčna užeta
i. t. d.
R. i A. GORJAN
Inženjeri
ZAGREB
Boškovičeva ulica št. 2—8
MAŠINE
vsake vrste
lokomobili
motori
gateri
drehbanki
bandžage
i. t. d. 52/L

19 let
priznane „Larucin“ pilule na sigurne ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica. 115/L

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
p. poročila svoje zaloge delnikov in solinikov ter srehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Prodaj eden od dva vagona snih
jesenovih in brestovih plohov
od 3 do 8 cm debelih.
Ivan Mandel, kolarstvo (Kočevje). 901

Crêpe de Chine
in
Crêpe Georgette
v vseh barvah za plesne obleke po skrajno znižanih cenah pri
JOS. PODKRAJSEK
Ljubljana, Jurčičev trg
Surova svila v vseh barvah 90 cm široka meter a Din 120.

Najboljši šivalni stroji
so edino le
JOSIP PETELINCA
znamke
Gritzner in Adler
za rodbinsko in obrtno rabo
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Večletna garancija - Pouk v vozenju brezplačen

ZAHVALA.
Za številne izraze iskrenega sočutja ob prebrdki izgubi naše srčno ljubljene mamice, stare matice itd.
Katinka Guštinove roj. Tomšičeve
kakor tudi za častno spremstvo k večnemu počitku se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, meščanstvu in znancom.
Zlasti pa se zahvaljujem šolski mladini pod vodstvom učiteljstva, uradništvu, požarni brambi, mestni godbi, telovadnemu društvu „Belokranjski Sokol“, ki je poklonilo pokojnici krasen venec in oskrbelo petje žalostink, gospodu Daku Makarju za posvilo in govor itd.
Posebej pa se zahvaljujem še gospema Mariji dr. Zalokarjevi in Vilmi dr. Širkovi za požrtvovalno skrb in ljubezen, ki so jo izkazovale pokojnici v bolezni. Bog plati vsem stotero!
V METLIKI, 23. marca 1925.
Rodbina Guštinova.

Večje industrijsko podjetje
išče
v svrhu posopagunde za šivilja več priletnih iznajdb onih njegovega vedenja, ki so vajene samostojno delati. — Dopisil se prosilo pod šifro „PROPAGANDA II-169“ na Interklam d. d., oglasni zavod, Zagreb 1-78. 906

Zahvala.
Ob prerani in prebrdki izgubi našega srčno ljubljene soproga, zlatega atka, brata, svake in strice, gospoda
Josipa Primca
nam je došlo toliko izrazov iskrenega sočutja in sožalja, da se nam ni moglo zahvaliti vsakemu posebej. Blagovolijo naj vsi, ki so z nami sočustvovali, sprejeti tem potom našo globoko zahvalo.
Predvsem nas veže dolžnost izreči prisrčno zahvalo prečast. duhovščini Sv. Petra, g. gerentu Josipu Turku, Zadruzi mesarjev in prekajevalcev ter vsem cenj. stanovskim tovaršem blagopolojnega za krasen venec, g. dr. Virantu za požrtvovalno pomoč v težki bolezni, bratskemu društvu Sokol I za častno spremstvo, pevskima društvoma „Sava“ in „Ljubljanski Zvon“ za prekrasno petje in žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem onim, ki so tako mnogoštevilno spremlili našega nepozabnega, blagega pokojnika do njegovega zadnjega bivališča.
Se enkrat iskrena zahvala vsem in vsakemu.
V Ljubljani, dne 28. marca 1925.
911
Globoko žalujoča obitelj **Primo.**

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.
Dva posebna obvestila.
928

Karol Tekavčič, prokurist tvrdke I. C. Mayer v Ljubljani, naznanja v globoki žalosti v svojem, ter v imenu svojih otrok in vseh ostalih sorodnikov pretušno vest, da je njegova ljubljena soproga, predobra mati, stara mati, sestra, teta in svakinja, gospa
Marija Tekavčič roj. Nigrin
danes ob štirih zjutraj, po kratki mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje blage oči.
Nepozabno pokojnico spremimo v ponedeljek, dne 30. t. m. ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Kongresni trg št. 15, na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja v torek, dne 31. marca 1925 ob devetih dopoldne.
Prosi se tihega sožalja.
V Ljubljani, dne 28. marca 1925.

